SLOVENSKI LIST

CORREO ARGENTINO
TARIFA REDUCIDA
Concesión 1551

Dirección y Administración: GRAL. CESAR DIAZ 1657, U. T. 59 - 3667 - Bs. Aires.

Periódico de la Colectividad Yugoeslava

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 032878.

AÑO (Leto) IX. BUENOS AIRES, 27 DE ENERO (JANUARJA) DE 1939 Núm. (Štev.) 106

NAROČNINA: Za Ameriko in za celo leto $ arg. 6.—; za pol leta 3.50. Za druge dežele 2.50 USA-Dolarjev.

POSAMEZEN IZVOD: 10 ctvs.

KAPITALISTIČNE PUSTOLOVŠČINE

Splošno svetovno mnenje stoji pred veliko uganko. Nihče ne more v naprej vedeti, kaj se kuha in se bo skuhalo v Evropi. Tega najbrže niti oni, ki pripravljajo evropsko katastrofo, ne vedo natančno.

Noben razsoden človek ne more razumeti, kaj mislita Francija in Anglija, da se ne zganeta. Vzemimo, da so se tudi v Franciji in Angliji odločili za fašizem! Ali bi bil tedaj mir v Evropi in sprava z Italijo in Nemčijo zagotovljena? Nikakor ne, kajti fašizem je v svojem bistvu nasilje. Čemu torej obotavljanje Francije in Anglije, ko bi morali svojo avtoriteto in moč, kot je ves svet pričakoval, že zdavnaj pokazati?

Mussolini in Hitler se obnašata kot da sta absolutna gospodarja čez vso Evropo in Afriko. Upliv nad Amerikami jima je Roosevelt vzel ter ohranil demokratičnim načelom, zato se oba diktatorja silno hudujeta na njega ter ga ob vsaki priliki ozmerjata, obenem pa s svojimi tajnimi agenti rujeta podtalno, kjer le moreta. Na Daljnem vzhodu in v Aziji pa skuša dobiti popoln monopol Japonska.

Kako je mogoče, se marsikdo vpraša, da se velike demokracije, kot so Anglija, Francija, Rusija in Združene države, ne sporazumejo ter praktično obnovijo Društvo narodov? To je nerazumljivo vedenje s pričo jasnih namenov, ki jih imajo Nemčija, Italija in Japonska.

Vse to nam daje razumeti, da demokracije niso res demokracije, da državniki takozvanih demokratičnih držav v resnici ne zastopajo narodnih interesov, marveč nekaj kapitalističnih trustov, od katerih je predsednik Združenih držav Roosevelt dejal, da ne mislijo vsi ostali državljani biti odvisni. A je nerazumljivo tudi, čemu ni večje narodove reakcije v Franciji in Angliji, saj vendar vidijo, da se gre resno za njih obstoj, napredek in svobodo.

Resnici na ljubo moramo povedati, da je v Angliji in Franciji prav mnogo uglednih politikov, ki so nezadovoljni s zadržanjem sedanjih vlad, a oblasti nimajo oni v rokah in če bi jo imeli, bogve, če bi tudi tedaj tako govorili? Tekom časa smo imeli priliko opazovati, da so se nekateri državniki sicer resno lotili socialno državnega ozdravljenja, a so na pritisk kapitalističnih trustov vedno odnehali. To smo posebno videli v Franciji in Združenih državah ter tudi drugod. Prepričevalno mnenje odgovornih državnikov je bilo, da sedaj, ko je fašizem na pohodu, ni primeren čas za notranjo državno in socialno reorganizacijo, marveč je treba vse razpoložljive sile organizirati proti skupnemu zunanjemu sovražniku fašizmu, a tega odpora vendarle ni bilo in ga tudi sedaj še ni. In če ga kmalu ne bo, tedaj je več kot gotovo, da bodo nastopile notranje homatije, kajti ljudstvo se da nekaj časa vleči za nos, večno pa ne.

V Franciji že vre. Francoski narod ne more razumeti, kako da Mussolini sme neovirano podpirati generala Franca, medtem ko je Franciji zagrozil, da bo takoj vojna, če bi ona hotela podpirati republikance. In glej, Daladierova vlada Mussolinija lepo uboga. Dvignila sta se sicer opozicionalna in levičarska voditelja Blum in Thorez, a Daladier ju je vsakega posebej poklical k sebi ter jima nekaj na tiho zašepetal na uho. In sta precej prenehala s pripagando za takojšno pomoč republikancem v Španiji.

Angleži so namreč dali razumeti Francozom, da bo Španija taka ali taka, republikanska ali pa nacionalistična, odvisna od njihovega denarja. In kdor bo dal denar bo seveda narekoval tudi politiko. Mussolini je obljubil Chamberlainu, ko je bil pri njem v Rimu, da ko bo enkrat konec vojne v Španiji, bo takoj odpoklical svoje polke.

Iz zanesljivih virov pa poročajo, kar je tudi zelo verjetno, da Mussolini tega nima namena, marveč da bosta skupno s Hitlerjem odločila usodo Španije, njene kolonije pa razdelila med sabo in tako uresničila svoje načrte v Afriki na račun Anglije in Francije. Tedaj pa da je vojna neizogibna, so baje dejali v Parizu in Londonu. Torej zgolj za kramarske koristi se gre in ne za pravico.

Sedaj pa je vprašanje, ali bo francosko in angleško ljudstvo tako nespametno, da se bo pustilo zapeljati v krvavo vojno še le tedaj, ko bodo v nevarnosti kapitalistični interesi, medtem, ko se sedaj, ko se gre. za ljudske pravice in svobodo, tako bojijo vojne. Težko da bo šlo gladko in če bo šlo, kdo more prerokovati, kakšen bo končni izid. Z gotovostjo pa lahko trdimo, da svetovne simpatije, kot bi jih imeli, če bi se šlo res za narodove koristi in pravice, ne bodo imeli in da se male države ne bodo dale zaplesti v to kapitalistično pustolovščino. V Berlinu in Rimu niso imeli težke naloge prepričati manjše države, ki so po notranjem prepričanju na strani nefašističnih držav, da ostanejo nevtralne v slučaju vojne.

Resnica in pravica pa more prej ali slej na svetu zavladati. Zato se vsi pošteni ljudje in narodi borijo in se bodo borili, dokler slednjič ne zmagajo.

Francova vojska pred Barcelono

VLADA ZAPUSTILA GLAVNO MESTO KATALONIJE IN NJENA VOJSKA SE UMIKA PROTI SEVERU — REVOLUCIONARCI SO ŽE SKORO POPOLNOMA OBKOLILI BARCELONO, KI SE NAJBRŽ NE BO MOGLA BRANITI

Vladna vojska, ki je dve leti in pol odbijala napade revolucionarnih čet v Kataloniji, se sedaj že mesec dni umika pred pritiskom Francovih divizij, katerih naglo napredovanje v neugodnem terenu je presenetilo vojaške strokovnjake vsega sveta. Republikanci so bili pripravili tri obrambne pasove okrog Barcelone, v hriboviti krajini, kjer je obramba mnogo lažja nego naskakovanje, vendar pa nobeden od teh treh pasov ni mogel vzdržati revolucionarnega navala. Ljudje, ki so občudovali skozi dve leti in pol vztrajnost republikanske vojske, se danes začudeni vprašujejo, kaj more biti vzrok tako naglega poloma v vladnih vrstah Vpodrobnostih to vprašanje še ni pojasnjeno, vendar pa izvedenci menijo, da je ta polom posledica velike napake, ki jo je vrhovno vodstvo vladne vojske naredilo s svojo nepotrebno ofenzivo ob Ebru, kjer je pognalo v pogubo svoje najboljše čete. V tej ofenzivi je vladna vojska izgubila več ko 100.000 mož; 80.000 je bilo mrtvih in ranjenih, 25.000 pa je bilo obkoljenih ter se je moralo vdati.

Poleg tega zgolj taktičnega vzroka pa so gotovo vplivala na položaj še druga dejstva, predvsem najbrž tudi razdvojenost v vladnem taboru, kjer niti med pravimi sovražniki revolucionarcev ni potrebne sloge. Saj smo na primer te dni, ko so se Francove čete že z naglimi koraki bližale Barceloni, čitali, da sta Anarhistična zveza in komunistična Splošna delavska federacija šele sedaj mobilizirali svoje člane ter jih poslali na fronto, dasi je bila centralna vlada že zdavnaj odredila splošno mobilizacijo. Kje so bili ti anarhisti in komunisti doslej? Doma so čepeli in se za ukaze Negrinove vlade niso prav nič zmenili. Na drugi strani trde poznavalci Katalonije, da tamkajšnje prebivalstvo ni preveč navdušeno za vojno, ki ji še pred enim mesecem ni radi dolgotrajne državljanske vojne utrpeli že ogromne zgube in žele, da bi vojna čimprej končala, naj zmaga eden ali drugi. Če so poročila, ki prihajajo iz Burgosa, vsaj deloma resnična, potem trditve o razpoloženju Kataloncev niso neutemeljene. Pa tudi tuji poročevalci so trdili v svojih poročilih, da je na primer prebivalstvo Tarragone z največjim navdušenjem sprejelo revolucionarce, ko so vkorakali v mesto.

Vsi ti nevojaški vzroki se bodo sčasoma še pojasnili. V vojaškem pogledu pa je sedaj popolnoma jasno, da vladni generalni štab ni bil kos svojim nalogam na katalonski fronti, dočim je znal Franco temeljito izrabiti napako, ki jo je bil nasprotnik naredil z zgoraj omenjeno ponesrečeno ofenzivo. V času, ko ni nihče pričakoval revolucionarne protiofenzive, ker so se širile novice o velikih nesoglasjih v revolucionarnem taboru, o izdajstvih in uporih, je Franco prešel v protinapad. Razumel je, da bi vsako odlašanje le pomagalo vladnim, da si opomorejo od težkega udarca, ki so ga dobili z zgubo svojih najboljših čet. Dne 23. decembra so revolucionarne čete prešle na vsej katalonski fronti v protiofenzivo, podpirane od številnega italijanskega vojaštva in letal. Po treh dneh hudih bojev so revolucionarci izvohali najšibkejšo točko v vladnih vrstah: Borjas Blancas. Tam so prebili fronto in že naslednjega dne je revolucionarna vojska zasedla skoro 600 kvadratnih kilometrov ozemlja, ki je bilo do tedaj v rokah vladnih. Republikanci so potem v naglici poslali na to ogroženo točko ojačenja in začeli so se tam krvavi boji, ki so se 5. januarja končali z zmago revolucionarcev. S tem si je bil Franco odprl vrata v osrčje Katalonije. V takih hudih stiskah so republikanci začeli z ofenzivo v Extremaduri; upali so, da bo ta ofenziva razbremenila katalonsko fronto, vendar pa tega svojega namena niso dosegli. Iz Barcelone so pošiljali v svet poročila o veliki važnosti Miajove ofenzive in napovedovali so, da bo njegova vojska gotovo prodrla do portugalske meje ter preklala revolucionarno ozemlje na dva dela. Franco pa se ni dal motiti in tudi ne prevariti od teh vesti, ki so se pozneje izkazale kot neosnovane, saj je bil Miaja pognal v boj 25.000 mož, ki seveda, že zaradi svojega malega števila niso mogli delati čudežev. Ofenziva v Extremaduri je kmalu obtičala na mrtvi točki. Francove čete pa so žele eno zmago za drugo. Ves obrambni sistem vladnih se je začel rušiti in po enem mesecu ofenzive so revolucionarne čete prodrle do glavnega mesta Katalonije, Barcelone, ki jo sedaj obkoljujejo po suhem, dočim so jo z morske strani že popolnoma izolirale.

Vladna vojska se umika, baje v velikem neredu, proti severu in Francozi si že belijo glave, kako in kaj bodo ukrenili s številnimi ubežniki, ki že prihajajo čez mejo in katerih število se bo gotovo stalno in hitro množilo v bodočih dneh.

Negrinova vlada je zapustila Barcelono v zadnjem hipu. Nekatera ministrstva so se preselila v Gerono, druga pa v Valencijo in nekatera druga mesta Katalonije. Predsednik republike Azaña se je baje v letalu odpeljal v Madrid, kamor je srečno prispel, kakor javljajo.

Sedaj, ko pišemo to poročilo, je Barcelona najbrž že v rokah revolucionarcev, ki so s svojo sedanjo ofenzivo zadali hud in morda odločilen udarec republikancem. Namen Francovega generalnega štaba je čimprej zasesti vso Katalonijo ter se potem spraviti z vsemi silami na Miajovo vojsko, ki se drži v osrednjem delu Španije ter ima v rokah Valencijo in Madrid.

Zunanja politika Jugoslavije

Pred nekaj dnevi, kakor je bilo napovedano, se je bil italijanski zunanji minister grof Ciano odpravil v Jugoslavijo na "lov". Zvedeti je hotel od prvega ministrskega predsednika in zunanjega ministra Stojadinovića, kaj bi napravila Jugoslavija v slučaju, če bi se Italija zapletla v vojno s Francijo. Kakšna zagotovila mu je dal Stojadinovič, mi ne vemo, a sodimo, da mu je vsled slabih skušenj z velikimi demokracijami, dal povoljni odgovor, da se Jugoslavija ne bo vmešavala v konflikt, naj se kar brez skrbi Italija stepe s Francijo in Anglijo.

Že večkrat smo rekli, da se Jugoslaviji ne splača riskirati svojega notranjega prepričanja na ljubo velikih držav, kot so Francija, Anglija in Rusija ter izpostavljati se fašističnim nasilnikom ker bi jo lahko zadela usoda Češkoslovaške. Dejstva so tudi dokazala, da kakor hitro so manjše države prenehale biti žoga velesil, se je politični položaj zasukal. Kadar se bodo velike države odločile, se tudi manjšim ne bo težko. In kot kaže, ne bo treba čakati več dolgo. Političnega slepomišenja pa je bilo že toliko, da je vsako resnost v tem pogledu izključena.

Jugoslavija pa je s tem, da je z nova potrdila "prijateljstvo" z fašistično Italijo, preprečila umazane načrte tudi Madžarski, ki jih je hotela s pomočjo Nemčije in Italije izvesti v Podonavju, pa ji je Jugoslavija vse načrte prekrižala. Madžarska je hotela najprej dobiti svoj plen na Češkoslovaškem v Podkarpatski Rusiji. Prepričana je bila, da bo nato Jugoslavijo kmalu zadela ista usoda kot Češkoslovaško, ker Hrvatje hočejo biti zase in bi se spodobilo za ceno Madžarskega prijateljstva, da bi jih Nemčija in Italija prisodile pod njeno pokroviteljstvo, kot so že bili svoj čas. In gotovo bi tudi Vatikan to rad videl in tudi dejansko podprl, če bi se v srednji Evropi ustvarila spet velika krščanska enota, kakor je bila svoj čas Avstro-Ogrska. Madžari so prav s tega stališča vedno radi tolkli tudi na krščansko plat. Nazadnje, je Madžarska še računala, da bo obračunala še z Romunijo. In kot rečeno, vse te lepe nade Madžarske, so zaenkrat padle v vodo, kajti grof Ciano je priporočal Madžarski, naj bo v dobrih odnošajih z Jugoslavijo in Romunijo in isto ji svetujejo tudi iz Berlina. Obenem pa ji je to tudi opomin, da z njenimi revizijami mejá zaenkrat ni govora. Madžari so zelo razočarani, kajti računali so, da je prišel čas, da Italija okupira Dalmacijo, Nemčija Slovenijo do Trsta in ona Hrvatsko s prosto luko na morje.

Jugoslavija je torej zaenkrat preprečila v srednji Evropi nadaljno fašistično ekspanzijo. Kratkovidneži bodo seveda trdili, da je Jugoslavija sama postala fašistična. Toda tisti, ki tako mislijo, trenutnega političnega položaja v Evropi ne razumejo in ne poznajo bistva jugoslovanskega naroda, ki je za fašizem nesprejemljiv. Predpogoj Jugoslavije pa je, da se notranje okrepi in dobro pripravi za velike naloge, ki jo čakajo.

Propaganda proti Rusiji

Neki severnoameriki inženir, ki pravi, da je bil v Rusiji osem let, piše, da Rusija ni v nobenem pogledu na tistem nivelu kot so takozvane kapitalistične države. Neki častnik, ki je bil poslan v Španijo, da je izjavil, da ruski tanki in letala nimajo tiste vrednosti kot nemški in italijanski. Da se je začasa defiliranja v Moskvi pred Stalinom deset od sto tankov ustavilo, ker so se motorji pokvarili. Prav tako da je tudi s patronami za puške in drugo municijo, ki da je najmanj 25 od sto neporabna. Rusija da je zato nesposobna vzdržati dolgo vojno in da se jo zato tudi izogiblje. Ruski delavec da živi tako, kot bi severnoameriški ali francoski ne mogel in tudi ne živi.

Težka industrija da se je res zelo dvignila, a malih potrebščin, ki so ljudstvu neobhodno potrebne, da ni dobiti. Rusija da ima velikanske zaloge železa, jekla, oglja, petroleja, medenine, zlata itd., kot gotovo nobena druga država. Rusija da je tako v industrijskem pogledu kot v vojaškem mnogo višje kot je bila za časa carizma, a da se nikakor ne more meriti z današnjo Nemčijo in Japonsko ter da bi v slučaju vojne ne odnesla zmage. Člankar pravi, da ne pozna nemškega in japonskega gospodarstvo, a da ve da v Rusiji ni tako na višku. Rusija da je na splošno zelo napredovala, a ljudstvo da ni radi tega nič na boljšem, marveč da živi mnogo slabše kot za časa carizma.

V člankih, ki jih je omenjeni inženir več napisal in poslal raznim listom v objavo, so tako velika protislovja, da se očitno vidi, da člankar ali namenoma laže, ker ga je zato kdo plačal, ali pa o ruskih razmerah sploh ničesar ne ve. Mi nimamo namena zagovarjati sovjetske Rusije, a si vseeno usojamo ugotoviti sledeče:

Če bi bilo rusko letalstvo res tako zanič, tedaj bi bile redne dnevne nesreče, ker v Rusiji letalstvo zelo mnogo obratuje v trgovskem, poštnem, gospodarskem in propagandnem smislu, brez da bi govorili o vojaškem letalstvu, ki mu gotovo posvečajo še posebno pažnjo, a o kakšnih letalskih nesrečah nič ne poročajo, kar bi ne bilo čudno, če bi se dogajale. Čudno se sliši tudi, da je Rusija v vseh pogledih silno napredovala, a ljudstvo da vkljub temu živi v bedi. Po tej logiki mora biti Rusija silno dobro organizirana, založena in pripravljena z vsem potrebnim in torej ni govora, da bi ne mogla več let vstrajati, seveda če bi ljudstvo od lakote! ne popadalo, kar pa je neverjetno, če so zaloge polne!

Po drugi strani pa je tudi več kot gotovo, da če bi bila Rusija res tako slabo pripravljena za obrambo, bi se jo Nemčija in Japonska že zdavnaj lotili, kajti neverjetno je, da bi vsaj malo ne poizvedeli po svojih ogledunih, kakšen je resničen položaj v Rusiji. Obe sta tudi gotovi, da bi nobena velesil niti z mezincem ne ganila v pomoč Rusiji, marveč da bi jo vse rade videle premagano in razkosano, ker samo tedaj bi jim ne bila več nevarna.

Nas predvsem zanima slovanska Rusija, ki je danes res v marsičem uganka in nima še do potankosti določene bodočnosti. Četudi jo danes tarejo nekatere težave, je vendar

Argentinske vesti

ZBOR "SLOVENSKEGA DOMA" NA RADIO-URI

V nedeljo od 10—11 ure bo spet nastopil zbor "Slovenskega Doma" na radiu. Moški zbor bo zapel več lepih pesmi in eno z alt-solom Zofke Sulič. Dva solospeva bo zapel član "Sl. doma" Slavko Furlan in dve klavirski točki bo podala pa Marica Mavčeva, tudi članica "Slovenskega Doma".

Spored radio-ure bo zelo pester in lep, na kar opozarjamo vse radioposlušalce slovenske ure.

PUSTNE ZABAVE

Pustne zabave "Slovenskega Doma" se bodo vršile 19, 21 in 25 februarja v društvenih prostorih, Gral. Cesar Diaz 1657.

NA DEŽELO JE ŠLA

Naša znana rojakinja in požrtvovalna članica Slovenskega doma in naročnica Slovenskega lista, Jelka Špacapan je odšla za nekaj tednov na oddih v Junin, kjer živi nje bratranec Josip Špacapan z družino, ki je tudi naš naročnik.

Želimo obilo zabave!

OBISK IZ CINCO SALTOSA

Oglasili so se v našem uredništvu Šinigojevi iz Cinco Saltosa.

Anton Šinigoj je prišel s celo družino. Gospa Marija, njegova žena, odpotuje 11. febr. v Dornberg na Goriško. Hči Amalija ostane v zavodu Buen Pastor v Buenos Airesu. Sin Vladimir bo pa gojenec slovenske šole na Paternalu v družbi s svojim bratrancem Andrejčkom, ki je tudi prišel s svojo mamo Slavo Šinigoj iz Rio Negra. V tem delu Argentine žive poročeni trije bratje Šinigoji, Anton, Vladimir in Franc, vsak s svojo družino in s svojo čabro. Vsi toplo pozdravljajo vse Slovence.

Našim rojakom iz Cinco Saltosa pa mi želimo veselo bivanje med nami.

RES BI BILO POTREBNO REORGANIZACIJE

Tukajšnja revija "Ahora" je že parkrat pisala, kakšen nered vlada na tukajšnjem policijskem departamento. Če rabi kdo osebno izkaznico, ali če jo je izgubil in je treba napraviti novo, mora čakati cele dneve v vrsti predno pride na vrsto in še potem mu jo izdajo komaj čez štirinajst dni tako, da če kdo nujno rabi osebno izkaznico ali o dobrem vedenju, je zastonj upanje, da bo hitro postrežen.

Vse drugače je bilo v tem oziru pred leti, ko smo Slovenci v velikih množinah prihajali v Argentino iz našega zasužnjenega Primorja. Osebno izkaznico so nam na policiji vsem, ki smo jo zaprosili, takoj izdali ter so nam dali kot italijanskim državljanom seveda tudi italijanskega tolmača na razpolago.

Prav tako so šli na roko tudi drugim priseljencem. Danes pa je treba čakati, kot je omenjena revija pravilno povedala. O tem so se mnogi naši rojaki tudi sami prepričali in smo jim v nekaterih slučajih tudi mi dajali navodila, kako naj postopajo, da bodo čimprej prišli na vrsto. Delavec ne more čakati tam cele dneve, ker pri tem izgubi mnogo delavnih ur in se celo lahko zgodi, da je še ob delo.

Upati je, da bo policijsko ravnateljstvo sprevidelo, da je treba nekaj ukreniti, kajti navsezadnje je to tudi njegovemu ugledu in splošnemu policijskemu redu v prid, če so ljudje v svojih zadevah s policijo, hitro postreženi.

DRŽAVNI PRORAČUN

Proračun, katerega je senat vrnil poslanski zbornici z nekaterimi spremembami, je zbornica spet proučevala; nekatere popravke senata je sprejela, druge odklonila. V četrtek se je sestal senat, ki je zopet razpravljal o protipredlogih poslancev. Večina senatorjev bi proračun najraje kar sprejela, da bi se že enkrat končala ta zadeva.

CHAKOVSKA KONFERENCA ZAKLJUČILA SVOJE DELO

V ponedeljek so se sestali na zadnje zborovanje zastopniki držav, ki so posredovale za chakovski mir. Po končanem zborovanju so delegatje v spremstvu predsednika te konference, Cantila, posetili v vladni palači državnega predsednika dr. Ortiza, kateri se je delegatom zahvalil za trud, ki ni bil brezuspešen. Saj je obrodil sad: mir med Bolivijo in Paraguayem.

NENADNA SMRT ROJAKA V CORDOBI

V Cordobi je 17. t. m. nenadoma umrl rojak Martin Mover.

Pokojni Mover je bil doma iz Dragumlje vasi na Dolenjskem v Jugoslaviji. Bil je priden delavec ter mirnega značaja, radi česar je bil splošno priljubljen. Nedavno se je poročil z rojakinjo Alojzijo Pipan, doma iz Svetega pri Komnu, s katero je živel v največji slogi. Kaj je bilo vzrok tako nenadne smrti ni dognano. Naj mu bo lahka tuja argentinska zemlja!

Zahvala

Alojzija Mover in družina Pipan, se ginjeno zahvaljujejo vsem rojakom v Cordobi, ki so v tako velikem številu spremili ljubega pokojnika k večnemu počitku, kakor tudi za darovane vence in cvetje.

Iskrena zahvala društvoma Iskri in Jugosl. podpornemu društvu, ki sta se skoro z vsem članstvom in lepimi venci poslovila od drugega pokojnika in člana.

Rojaki! Razumevanje, ki ste ga nam izkazali v tej težki uri žalosti in bridkosti, bo ostalo v naših srcih nepozabljeno. Hvala Vam!

Žalujoča soproga Alojzija in družina Pipan.

SMRTNA KOSA

V najlepšem cvetu svoje mladosti je v torek dne 24. t. m. po dolgi zavratni bolezni umrla Anica Počkaj, hčerka naših rojakov in naročnikov našega lista, Josipa Počkaj, doma iz Slope pri Trstu ter Frančiške, doma iz Mirna pri Gorici. Starši so že več let v Argentini ter imajo še enega fantka eMtoda, menda rojenega tukaj, medtem ko so hčerko bili vpoklicali iz Evrope pred petimi leti. V družini so bili zelo srečni in zadovoljni, a je smrt hčerke edinke povzročila veliko žalosti, ki jo ne bo mogoče nikoli pozabiti, čeprav čas polagoma vse rane zaceli, spomina vendar ne zabriše.

Potrtim staršem naše iskreno sožalje!

STRAŠEN POTRES V CHILEJU

Strašen potres v Chileju, ki je v torek ponoči nastal, je mnogo vasi in mest skoro popolnoma porušil. Največ so trpela: Chillán, Concepción, Talcahuano, Parral, Lota, Tome, Talca, San Carlos in Angol. Pri tej strašni katastrofi, ki je mnogo hujša, kakor je bila leta 1906, ko je potres razdejal Valparaiso, je izgubilo življenje okrog 15.000 ljudi, nekoliko tisoč pa je ranjenih. Zveze z mnogimi kraji so pretrgane. Vlada je poslala v prizadete kraje na pomoč vojaštvo in proglasila je obsedno stanje.

---

gotovo, da bo prej ali slej ozdravela. In takrat bo brez dvoma za vse slovanske narode pomenila oporo, ki bo odločilnega pomena.

Hegemonija Francije v dobi francoske revolucije in Napoleona je bila trdno utemeljena v takratnem stanju evropskega prebivalstva. Francija je bila takrat poleg Rusije številčno najmočnejša država v Evropi. Njeno vlogo je danes prevzela Nemčija. Toda pozabiti ne smemo, da je nemško hegemonijo že v preteklem stoletju omogočila slovanska kri, ki je tekla za Nemce. Čas brez dvoma dela za Slovane. Narodi, ki danes vladajo v Evropi, so ostareli, izumirajo, medtem ko vsi slovanski narodi spadajo med mlade narode z izrednim številnim prirastkom. Bodočnost Evrope bo slovanska, toda le, če se bodo Slovani znašli med seboj in ustvarili nov, pravičnejši družabni in mednarodni red, red, ki bo priznal človeka in tudi male narode, red, ki ga čaka vsa sodobna Evropa.

Prav zato je treba povdariti, da je sodelovanje med slovanskimi narodi, četudi se v današnjih dneh opira nanj žalosten pogled, vendar bistvene važnosti za narodno prihodnjost tudi nas Slovencev in še prav posebno v zamejstvu. Vsak, kdor temu sodelovanju nasprotuje, slabi našo življenjsko moč. Trenutne težave mu ne jemljejo prav nič načelne važnosti.

Zato moramo Slovani, Jugoslovani in Slovenci vsake namerne in nam škodoželjne nakane obsoditi in odbiti, bodisi, da so naperjene proti katerikoli slovanskih držav, kajti vsaka ima boljšo in pravičnejšo podlago za bodočnost nego one, ki jih nam stavijo za vzgled, ki so v resnici obljubljena dežela samo za nekatere, za veliko večino ljudstva pa ne.

Naši izseljenci in kolonizacija v Afriki

Naši rojaki še vedno prejmejo od doma pisma, v katerih pišejo od tam, da "se bomo kmalu videli, ker se morajo vsi izseljenci vrniti domov."

Glede tega so naši doma gotovo slabo poučeni.

Mi smo o tej stvari že parkrat obširno poročali. Za boljše razumevanje pa hočemo ponovno o tem napisati, da se bodo naši ljudje vedeli ravnati ter svojcem poročati kako je s to zadevo.

Nedavno se je pod predsedstvom Mussolinija vršila seja vrhovnega avtarhijskega odbora. Na tej seji je Mussolini izrazil potrebo, da se vsi italijanski izseljenci vrnejo. Predsednik vlade je takoj pristopil k izvrševanju te svoje inicijative ter se je nekaj dni po seji vrhovnega odbora vršila konferenca pod predsedstvom grofa Ciana v zunanjem ministrstvu, kjer je bilo zaključeno, da se ustanovi pri zunanjem ministrstvu stalen odbor, za vračanje Italijanov v domovino.

Naloga tega odbora je omogočiti povratek italijanskih emigrantov v Italijo in poskrbeti za njihovo naseljevanje v italijanskih kolonijah. Vsak posamezni emigrant ali družina, bo imela določeno mesto, kje se bo naselila. V poštev pridejo: Libija, Kirenajka in Abesinija. Ti emigranti morajo dobiti tudi kako državno službo v teh pokrajinah, in sicer na podlagi natečajev.

Izseljencev iz Italije je raztresenih po vsem svetu kakih 10 milijonov. Od teh je polovica poljedelcev, Kakih 157.000 je uradnikov, odvetnikov, inženirjev in pripadnikov drugih svobodnih poklicov. Porazdeljeni so tako le: 16 od sto jih je v Evropi, 2.46 od sto v Afriki, 0.1 od sto v Aziji, dočim jih je v Ameriki 7.700.000 ali okrog 80 od sto.

Vse te izseljence bi tedaj rada Italija dobila, da jih naseli v svojih kolonijah. Zgoraj omenjeni urad je že pričel s tozadevnim delom. Pripominjamo, da mora izseljenec, ki se vrne v domovino, vzeti s seboj tudi svojo družino, če jo ima.

Italijanska poslaništva in konzulati javljajo, da so emigranti zelo navdušeni za to idejo, ter se v velikem številu pripravljajo na povratek v Italijo.

Mogoče, da je to res pri Italijanih iz stare Italije, a iz Julijske Krajine pa prav gotovo ne. Smelo lahko trdimo, da se ne bo niti eden naš človek vrnil domov, da bi bil poslan v italijanske kolonije. Raje si bo tu v svobodi služil svoj kruh.

S potrtim srcem nananjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, pretužno vest, da je naša ljubljena hčerka

Anica Počkaj

v cvetu svoje mladosti, stara komaj 16 let, po dolgi zavratni bolezni umrla dne 24 t. m. ter nas zapustila v največji žalosti. Pogreb nepozabne se je vršil isti dan iz hiše žalosti ul. Amenabar 681 na pokopališče Chacarita, ter jo je na nje zadnji poti spremljalo veliko število sovaščanov, prijateljev in znancev.

....**Žalujoči ostali:** oče **Josip**, mati **Frančiška** in bratec **Metod**; stric in svakinja ter sestrična Lidija; več stricev in tet ter sorodnikov v domovini.

BUENOS AIRES — SLOPE — MIREN

Naznanjamo vsem znancem in prijateljem tužno vest, da je 17. januarja t. l. nenadoma preminul v Córdobi, v starosti 28 let, ljubljeni soprog in svak

Martin Mover

Žalujoči ostali:
Alojzija Mover, soproga in družina Pipan.
Cordoba — Dragumlja vas

ALI SI ŽE PRIDOBIL NOVEGA NAROČNIKA?

V DAR DOBITE
na vsakih 6 slik, ki stanejo od 3—6 , lepo sliko v barvah.
Odprto tudi ob nedeljah.
Atelje MARKO RADALJ
Facundo Quiroga 1275 in 1407
U. T. 22 - 8327
DOCK SUD

Ana Chrpova
Slov. babica
dipl. v Pragi in Bs. Airesu, z večletno prakso v praški porodnišnici ter v tuk. bolnici "Rawson", se priporoča vsem Slovenkam. Sprejema penzionistke iz mesta in z dežele v popolno oskrbo. Cene izredno nizke. Postrežba prvovrstna.
ENTRE RIOS 621
U. T. 38, Mayo 8182

ZOBOZDRAVNIKA
DRA. SAMOILOVIĆ
de Falicov in
DR. FELIKS FALICOV
Sprejemata od 10 do 12 in od 15—20 ure.
DONATO ALVAREZ 2181
U. T. 59 - 1723

Slov. Babica
FILOMENA BENEŠ-BILKOVA
diplomirana na univerzi v Pragi in Bs. Airesu ter večletna babica v bolnišnici Juan Fernández. — Zdravi vse ženske bolezni. — Slovenske žene posebno dobro negovane.
Ordinira od 9 zjutr. do 9 zvečer
LIMA 1217 — BUENOS AIRES
U. T. 23 - Buen Orden 3389

Rojaki
Predno si naročite obleko
OBIŠČITE
KROJAČNICO
Cirila Podgornik
ki Vam nudi najboljšo postrežbo v vseh ozirih.
CENE ZMERNE
TINOGASTA 5231
Villa Devoto

Pozor
Za načrte, betonske preračune in Firmo,
obrnite se do tehničnega konstruktorja
FRANCA KLANJŠEK
Marcos Sastre 4363
Villa Devoto U. T. 50 - 0277

PRVA SLOVENSKA KROJAČNICA v Villi Devoto
Ako hočeš biti počeni in elegantno oblečen obrni se v krojačnico
Danijel Kosič
CALDERON 3098 vogal R. Lista
Villa Devoto
Buenos Aires

SLOVENSKA TRGOVINA (TIENDA)
"LA PALMA"
Kjer dobite vse moške potrebščine, perilo, nogavice itd. ter blago in obleke za ženske in otroke.
Cene zelo ugodne.
Se priporoča lastnik
JOSIP BOŽIČ
Calle Méjico 923, Piñeyro
Avellaneda

PRVA
Slovenska vinarna
NA DOCK SUDU

V zalogi imam veliko izbiro najboljšega vina in raznih pijač Na željo klijentov dovažam na dom. — Cene zelo nizke
Priporoča se lastnik
ALOJZ ŠIRCA
Calle Mazzini 1479 -- Dock Sud

Poslužujte se
PREVOZNEGA PODJETJA
"Expreso Gorizia"

Franc Lojk
VILLARROEL 1476
U. T. 54 - 5172 — 54 - 2094

Vesti iz organizacij

ČAJANKA V "SLOVENSKEM DOMU"

Preteklo nedeljo se je bila vršila lepa čajanka v Slovenskem domu, ki so jo bile organizirale članice društva. Zbralo se je bilo veliko število članov in članic, ki so v intimnem razpoloženju marsikatero veselo povedali.

Mnogo članov in članic se je že doma udejstvovalo v naših prosvetnih društvih, dokler jih niso oblasti prepovedale. Že doma započeto delo nadaljujejo v tujini. Čeprav so članice in člani Slovenskega doma od vseh strani Primorske in Istre, jih je tujina hitro združila v društvu ter se čutijo kot ena družina, četudi so doma od vseh strani zasužnjene domovine.

Podobnih članskih popoldnevov bi bilo večkrat želeti.

OBČNI ZBOR SOKOLA DOCK SUD — BOCA

V nedeljo se je vršil v prostorih tamkajšnjega sokolskega društva na Dock Sudu II. redni občini zbor. Na ta občin zbor je prišlo toliko članstva in prijateljev sokolstva, da niso mogli vsi v dvorano, ampak so morali stati na ulici, na hodniku in na dvorišču.

Otvoril je občni zbor starosta Jozo Šarlija, nakar so posamezni funkcionarji podali svoja poročila. Ko je bilo to končano, je prišla na vrsto volitev novega odbora. Izvoljena je bila lista, ki jo je pripravil odbor.

Izvoljeni so bili: Starosta Milosavljević Br., podstarosta Šarlija J., tajnik Veža M., namestnik Zonić, blagajnik Tomić M., nam. Josipović J., načelnik Maričič V., podnačelnik Lazin B., naečlnica Blažina M., prosvetar Kjuder V., nam. Klajć V., gospodar Vuković J.

Odborniki: Abadjić S., Jašinić D., Popović P., Vujačić S., Paunović R., Markov F., Sulčič V., Bizić M. in Lješar N.

Razsodišče: Filipi A., Lovrić D., Ilić M. in Rider S.

Pregledovalci računov: Vicković A., Lovrić P. in Bajašević S.

Jugoslovenski izseljenci v Santiagu v Chileju, zbrani v "Jugoslovenskem domu", da se poslovijo od poslanika g. Frana Cvjetiše

Pod pokroviteljstvom našega ministra
dr. Izidorja Cankarja
SE VRŠI

VELIKO ZBOROVANJE

VSEH JUGOSLOVANOV
v proslavo 20 letnice Slovenske krajine
v svobodni Jugoslaviji.

Zborovanje se vrši na AVELLANEDI
12. februarja 1939 ob 4 h. pop.
na dvorišču hiše MANUEL ESTEVEZ 630
(poleg kapele slovenske službe božje)

Ne le mi Prekmurci, temveč vsi Slovenci in Jugoslovani se bomo tedaj zbrali okrog naše zastave in zapeli naši ljubi domovini.

Letos bo minilo 20 let,
odkar je po tisočletju tuje oblasti dobil svobodo slovenski materin jezik v našem milem Prekmurju.

Vse Slovence in Jugoslovane vabi
PRIPRAVLJALNI ODBOR

Nekaj odlomkov iz revije "Misel in delo"

Mnogo velikih jugoslovanov, ki so deloma že umrli, nekateri pa so še med živimi, se je žrtvovalo vse življenje za ustvaritev današnje Jugoslavije. Kot ponavadi, da oni, ki so se resnično in brez koristolovstva žrtvovali za idejo jugoslovanstva, so ostali vedno skromni in v ozadju ter so se največkrat vrinili v ospredje taki, ki so Jugoslovani samo toliko in takrat, kolikor in kadar imajo od tega koristi.

Dr. Niko Zupanič v Ljubljani piše v svojem članku "Pojav obnovljenega jugoslovanstva" takole:

"Pa je čudna reč s rojstvom Jugoslavije, ker je treba ugotoviti, da ali je ona zakonski ali nezakonski otrok dogodkov okoli leta 1918. Ker jo je rodila revolucija in svetovna vojna, bo najbrže nezakonski otrok, legitimiran na konferenci miru v Parizu (1919). Pri nezakonskih otrocih je običajno, da sta nesrečna mati in oče, kajti oče navadno beži od otroka in taji očetovstvo. Pri rojstvu Jugoslavije pa je nastopil čuden politično-psihološki paradoks: vsak hoče biti njen oče ali vsaj boter. Še tisti, ki so hoteli njen započeti plod na najostrednejši način odpraviti, se danes laskajo in dobrikajo zorni mladenki, vsiljujoč ji svojo lažno očetovstvo in svojo lažno ljubezen. Ali tu nastoja strogo muza Klio, ki meče vse pod svoj kritični nož, da loči laž od resnice in dodeli vsakemu svoje."

Na drugem mestu in v istem članku piše isti avtor pa takole:

"Če bomo delavni, pametni in pošteni, nam bo Jugoslavija nudila dovolj dela, dovolj kruha in dovolj prostora za deset generacij naprej. Če pa pomislimo, da so Bolgari naši bratje, da spadajo po krvi in jeziku v isto jugoslovansko enoto, ni dvoma, da se bomo nekega dne tudi praktično združili v silen zbor."

Dr. Bogomil Vošnjak v Beogradu piše v članku "Jugoslavija v emigraciji" med drugim tole, kar se lepo vjema s zgoraj napisanim:

"V svetovni literaturi je eden najglobljih dokumentov govor Perilka pred kostmi padlih Atenčanov v dneh peloponeške vojne, kakor nam ga je zabeležil Tukidid.

Naša jugoslovanska demokracija ni šla po sledovih atenske. Postala je moda, ki pozablja velika dela in ogromne žrtve, na katerih je zgrajen naš narodni dom."

Člankar ugotavlja dalje, da je stroga centralizacija za Jugoslavijo škodljiva, ker zato še ni potrebnih prepogojev in je vsled tega vsako nasilno prizadevanje škodljivo ter naleti na odpor, kar je razumljivo. V členu 13 deklaracije čitamo: "Ustava bo dala narodu priliko, da razvija svoje posebne energije v samo upravnih enotah."

"Kaj pa se je dejansko zgodilo? Politiki, ki niso imeli jasnih pojmov, kaj je moderna država in kakšne so delavske potrebe Jugoslavije, so centralizirali ono, kar bi se stokrat boljše razvijalo, ako bi se dalo starim upravnim centrom več vpliva."

Glede državnih uradnikov pravi člankar, naj jih država dobro plača ter da mora biti disciplinirano. S tem je hotel pritrditi staro resnico, da so uradniki pošteni in se ne dajo podkupovati le, če so zadostno plačani. Nadalje piše z ozirom, da država ne more biti sestavljena iz samih kmetov, temveč mora biti poleg tudi inteligenca ter industrijsko delavstvo in potrebni kapital:

"Naša država bo samo tedaj močna, ako bo v njej socialna solidarnost vseh razredov: Slovenski kmet bo razumel problem bosanskega kmeta. Zahtevajoč odpravo stoletnih nepravic, iskal bo isto srečo tudi za svojega hrvatskega brata, ker bo dobro vedel, da ni zdravega državnega življenja in socialne pravice tam, kjer nima kmet svoje hišice in onega, kar mu je najdražje, svoje zemlje, svojega posestva."

Mnogo jih je med nami, ki smatrajo kulturo za nepotrebno ter celo smešijo one, ki jo propagirajo ter se žrtvujejo zanjo, da si brez kulture ni mogoče misliti nobenega uspeha in niti ne obstoja katerekoli države in človeštva vobče. Kultura je v pravem pomenu besede mnogo več kot bi se površnemu opazovalcu pozdevalo, kajti kakor smo poprej rekli, brez kulture ni mogoče misliti nobenega napredka. Zato so življenjske važnosti šole, knjižnice, vseučilišča itd., da si mladina nabere v njih potrebnega znanja za materialne pridobnine. Jugoslavija je tekom dvajsetih let neizmerno žrtvovala za podvig splošne kulture ter je Ljubljana dobila celo univerzo, česar bi brez lastne narodne države gotovo nikoli ne imela. V tem smislu piše Božidar Borko iz Ljubljane sledeče:

"Kultura nam je postala sredstvo vitalne obrambe. V zarji osvobojenja so se budile nove sile, odpirale so se možnosti svobodnega in polnega narodnega življenja, sen o narodni državi, razširjeni v široko državno občestvo Jugoslovanov, se je uresničeval in naposled uresničil."

V odlomku "Literatura" ugotavlja člankar sledeče:

"Predvsem se je z Jugoslavijo razširil geografski prostor slovenske literature. Vanj so bile tesneje priključene štajerske obrobne pokrajine, ki so dale več dobrih pisateljev, docela na novo pa se je bilo Prekmurje s svojo prvotno kulturo panononskega tipa. Žal da je slovenska kultura izgubila deželo, kjer je pred svetovno vojno kazala največji mladostno sveži razmah (Julijska Krajina) in nekdanje središče našega literarnega življenja (Celovec z ostalo slovensko Koroško). Julijska krajina sicer ni prenehala delovati v naši kulturi (delo emigrantov in pisateljev, ki so ostali na težavnem terenu), vendar je silno oslabljeno kot konsumativni in presnavljajoči činitelj.

V dvajsetih letih Jugoslavije je izšlo približno 12.000 knjig, revij in drugih bibliografskih edinic, številni prevodi iz slovenščine v tuje jezike niso samo priznanje kvaliteti naših pisateljev, zlasti Ivana Cankarja, ki je bil največ prevajan, marveč so tudi posledica narodne države, s katero je naše ime (četudi večkrat pod skupnim državnim imenom) prodrlo v svet. Silno je narasla naša prevodna literatura ter nas na široko zvezala s svetom."

(Dalje prihodnjič)

Gospodarsko, podporno društvo Slovencev v Villa Devoto
VABI
Vse cenj. rojake in rojakinje na
Domačo zabavo,
ki se bo vršila dne 5. februarja ob 5 uri pop. v društvenih prostorih ul. Simbrón 5148.

KAM POJDEMO V NEDELJO DNE 12. FEBRUARJA?

Na velik PIK-NIK v SAN ISIDRO, eno kvadro od postaje v RECREO LANDIN. Narava vabi iz razbeljenih mestnih zidov, da se v njenem prostem naročju po domače poveselimo in pozabavamo. Poleg zabave bodo na dnevnem redu razne lepe igre, ter ni treba še posebej povdarjati, da bo tudi bufet z vsem potrebnim dobro založen. Igral bo slovenski orkester "Triglav". Nasvidenje!

Za obilno vdeležbo se vljudno priporoča
ODBOR.

Slovenci doma in po svetu

DRUŽINSKA POSOJILA NA PRIMORSKEM

Takoimenovana družinska posojila, to so podpore, ki jih fašistična stranka poklanja družinam s številnimi otroci, so bila tudi v preteklem tednu porazdeljena med nekatere slovenske družine v Kobaridu, v Čepovanu, Bovcu, v Trnovem, v Soči. Skupno je bilo razdeljenih v ta namen 14.300 lir.

Fašistična stranka je izdala tudi statistiko o denarni pomoči, ki je bila razdeljena med razne družine Julijske krajine v letu 1938. Iz statistike posnemamo, da je bilo obdarovanih 30 družin, ki je skupno prejelo 300.000 lir.

SLOVENSKE KNJIGE IZDANE V JULIJSKI KRAJINI

Sedaj je poznana lista slovenskih knjig, ki so izšle med Slovenci v Italiji in ki so jih izdale v letu 1938 na Goriškem različne založniške ustanove, ki obstojajo. To so:: "Goriška Matica", Knjižna družina "Luč", "Knjižnica za pouk in zabavo" ter "Goriška Mohorjeva družba". Imenovana založništva so izdala naslednje knjige: "Goriška Matica" je poklonila Slovencem vsega pet knjig in sicer: 1. Koledar za leto 1939, ki je kaj lepo opremljen in bo v veselje vsaki slovenski družini. Vsebina je zanimiva, vsestransko pestra in mikavna. 2. "Na konju", povest, ki jo je napisal znani goriški pisatelj Andrej Budal in ki jo bodo Slovenci radi čitali. 3. "Poljedelska kemija", poljudno napisano znanstveno knjigo, ki jo je slovenskemu kmetu poklonil Marko Košir. 4. Pisatelj Jerko je priredil koristno knjigo "Lepo vedenje". 5. Mladina je dobila lepo darilo v knjigi "Mihec in Jakec", ki jo je napisal Josip Ribičič, risbe pa je oskrbel v knjigi slikar M. Gaspari tako da je knjiga zares razkošna v svoji notranji in zunanji opremi. "Goriška Matica" je izdala še šesto knjigo kot dodatek k plačanemu knjižnemu daru, namreč zbirko pravljic pod imenom "Čarovnica Čirimbara". Knjigo je napisal pisatelj France Bevk in sicer na podlagi slovenskih narodnih pravljic kakor tudi zgodb iz Kavkaza. Knjiga je tudi opremljena s slikami, ki jih je oskrbel Josip Pukl. Matica je lahko zadovoljna s svojim delom, Slovenci pa bomo pridno segli po slovenski knjigi, ki so je tako željni in žejni. "Knjižna družina Luč" je imela namen izdati, kakor navadno, tri knjige. Izšli sta pa samo dve in sicer: 1. "Južni vetrovi", izvirna povest, ki jo je spisal pisatelj Miško Kranjc, ter 2. "Deset dni v Bolgariji" s pestrimi potopisnimi črticami, ki jih je spisal France Bevk. "Luč" zbornika, ki ga je nameravala izdati, ni izdala. "Knjižnica za pouk in zabavo" je izdala samo en zvezek, to je dvaindvajsetega. Prispevali so pisatelji Franc Bevk s povestico "Bajtar Mihale", Luigi Pirandello z novelico "Črni kozliček", Milan Bolec s črtico "Strahopetec", Aleco Constantino s prikazom "Majhen odstavek o človeku", Ferdo Plemič s prispevkom "Oče Ušnik v parni kopeli" in "Bilka s travnika"!

"Goriška Mohorjeva družba" je svojim članom darovala pet knjig. in sicer: 1. Koledar Mohorjeve družbe za leto 1939. Koledar je zelo bogat in izpolnuje vse zahteve, ki jih čitatelj stavlja v svoj koledar. Naslovno stran koledarja je naslikala Mara Kraljeva, medtem ko je naslikal glave za posamezne mesece Franc Gorše. 2. Ponatis povesti "Dora" od Pavline Pajkove. 3. "Dobe in podobe iz cerkvene zgodovine", ki jih je v poljudno spisanem jeziku podal Stanko Stanič. 4. "Zdrav, kolikor hočeš" je knjiga, ki prinaša splošno koristne zdravnikove spomine Bogdana Kozaka. 5. "Bratec in sestra", knjižica za mladino, ki jo je spisala Rotmanova in jo je prevedel nepodpisan prevajalec. Vse zgorajnavedene knjige, ki so izšle za Slovence v Italiji in ki bi naj po njih segli splošno vsi Slovenci, je natisnila Zadružna tiskarna (Tipografia consorziale) v Trstu.

POŽAR V TRŽIČU

Iz Tržiča javljajo, da je malo manjkalo, da ni zgorelo "Modro gledališče", ker se je iz neznanih vrzokov pojavil požar, ki pa so ga še pravočasno pogasili. Škode je 30.000 lir.

BEOGRAJSKI VELESEJEM SE BO SPET POVEČAL

Čeprav je ploskev sejmišča že sedaj bila ogromna, se je vendar pokazalo pomanjkanje prostornih paviljonov, zlasti zaradi vedno večjega zanimanja tujih držav, ki hočejo imeti stalne poviljone za razstave svojega blaga. Tako bosta zgradili nova paviljona Nemčija in Bolgarija, medtem ko bo Italija svoj paviljon povečala. Skupno se bo sejmišče povečalo za okrog 3 in pol hektarja, a razstavna ploskev za 8000 kvadratnih metrov. Paviljoni bodo zgrajeni najkasneje do otvoritve spomladanskega velesejma.

ŠLAJMARJEV DOM V LJUBLJANI

Leta 1932. je Trgovsko bolniško društvo v Ljubljani odkupilo za svoje člane Šlajmarjev dom, ki je zadnja leta kot bolniška ustanova trgovcev in njihovega osebja nad vse ugodno služi, v neštetih bolezenskih primerih. Dosedanji Šlajmarjev dom pa je imel le 28 postelj, zaradi česar često ni mogel sprejeti vseh članov, ki so se vanj zatekali. Uprava društva je sklenila, da bo dom razširila in v letu 1939. tako da bo imel v celoti 90 bolniških postelj. Na dodernejše urejen in dograjen letos posedanji sanatorij bo prizidan velik zelo praktični prizidek, ki bo najmoleti, tako da se bodo bolniki mogli vseliti v razširjeni dom že letos avgusta meseca.

HUTTERJEVA TEKSTILNA TOVARNA V MARIBORU BO POVEČALA SVOJ OBRAT

Velika tekstilna tovarna J. Hutter v Mariboru, je letos uredila posebno tovarno za sukanec, ki je prva tovarna take vrste v državi. Ker ima tovarna tudi številne druge tekstilne oddelke ji primanjkuje električne energije. Zato bo zgradila na Pohorju veliko električno centralo ter bo v ta namen zajezila potok Lobnico. V veliki višini bo zgradila veliko dolinsko pregrajo, ki bo zadrževala vodo, ki se bo zbirala v jezero. Elektrarna pa bo postavljena v Rušah. Padec vode od jeza do centrale bo znašal 600 m. Elektrarna bo proizvajala 3000 konskih sil. Podjetje bo začelo graditi elektrarno spomladi ter jo bo dogradilo v dveh letih. Zgraditev take naprave bo zahtevala seveda težke milijone, vendar bo to za podjetje še vedno ugodno, saj porabijo Hutterjeve tovarne doslej na leto za 2 milijona dinarjev električnega toka.

NEPISMENOST V PRIMORSKI BANOVINI

Okrog 75% nepismenih je med prebivalstvom primorske banovine. Na splošnem je pismenost večja v obmorskih krajih, manjša v Dalmatinski Zagori ter v bosanskih in hercegovskih okrajih, ki pripadajo primorski banovini. So mnogi kraji kjer šol sploh ni. Zaradi tega ima banovina veliko stroškov z gradnjo novih šolskih poslopij. V osmih letih je banovina zgradila vsega 129 šolskih poslopij, medtem ko jih 60 še grade. V mnogih primerih je tudi država izdatno podprla gradnjo šolskih poslopij. Veliko kulturno delo opravljajo tudi hrvaške prosvetne organizacije, ki že dve leti uspešno pobijajo nepismenost na vasi.

ZAVAROVANJE POLJSKIH PRIDELKOV PROTI TOČI

Zavarovanje poljskih posevkov proti toči in vremenskim nezgodam bo v kratkem vpeljala banska uprava moravske banovine. Takoj nato bo izšla tudi uredba o zavarovanju živine. Banska uprava bo podprla za začetek novo ustanovo s 300.000 dinarji. Moravska banovina bo torej za dunavsko banovino druga, ki bo vpeljala tako zavarovanje, ki bo pomenilo za kmetovalca veliko korist in pomoč v težkih časih. Morda bomo tudi pri nas spoznali potrebo po uvedbi enakega zavarovanja toliko bolj, ker skoro ne mine leto, da ne bi poplave in neurja povzročila zdaj a tem zdaj na drugem koncu naše ožje domovine veliko škodo.

OTON ZUPANČIČ ČASTNI MEŠČAN

Opoldne pred svetim večerom je deputacija mestnega sveta ljubljanskega, ki so bili v njej župan dr. Juro Adlešič in člana mestnega sveta prof. Karel Dermastia in univ. prof. dr. France Stele izročila pesniku Otonu Zupančiču diplomo častnega meščanstva ljubljanskega mesta in še posebno častno darilo. Župan dr. Juro Adlešič je v svojem kratkem nagovoru poudarjal izredno velike zasluge novega častnega meščana za književnost, kulturo in tako tudi za glavno mesto ter mu prisrčno čestital k najvišjemu odlikovanju, ki ga more podeliti mestna občina ljubljanska. Novi častni meščan Oton Zupančič se je toplo zahvalil za počaščenej.

Pergamentno diplomo častnega članstva mestne občine ljubljanske je pod nadzorstvom univ. prof. Jožeta Plečnika krasno natisnila Univerzitetna tiskarna Blasnikovih naslednikov, na vrvici belozelene mestne barve je pa k listini pritrjen v polisandraovi kapsuli v rdeč vosek odtisnjen pečat mestne občine, ki se ga je Ljubljana posluževala že l. 1500. Na sredi tega nad 400 let starega krasno rezanega mestnega pečata je mestni grb, okrog njega pa latinski napis: SIGILLUM CIVITATIS LABACENSIS. Po osnutku univerz. prof. Jožeta Plečnika je izdelano tudi bronasto častno darilo s primernim besedilom. Nastavek predoča zmaja iz ljubljanskega grba na stebričastem stolpu. Zmaj je odlično delo akad. kiparja Božidarja Pengova.

SUHA KRAJINA DOBI VODOVOD

Minister za gradbe g. dr. Miha Krek je podpisal konec decembra odlok, s katerim se je odobrila licitacija za zgraditev vodovoda v Suhi Krajini. Gradbena dela je dobila Tehna, družba z o. z. iz Ljubljane, ki je razpisana dela izlicitirala za svoto 1,781.731 din 29 par. Nadalje je gradbeni minister odobril licitacijo in tozadevni spis odposlal banski upravi v Ljubljani v nadaljno postopanje za zgraditev sodobne ceste z drobnimi kockami, to je državne ceste Maribor—Pesnica. To delo je izlicitiral najnižji ponudnik Adolf Berlis iz Maribora za znesek 4,515.552 din. Nadalje se je odobrila licitacija za rekonstrukcijo državne ceste štev. 2 Kranj—Naklo. Ta dela je prevzel kot najnižji ponudnik Ivan Bricelj, stavebenik iz Ljubljane za vsoto 8,740.774 din. Končno je gradbeno ministrstvo odposlalo banski upravi v Ljubljani odlok, s katerim se odobri izvršitev betonskih vodnih naprav na reki Muri v obmejnem pasu pri Smureku. Ta dela se bodo izvršila v lastni režiji ter so proračunana na vsoto 754.529 din, kar se bo plačalo iz rednega državnega proračuna.

SVETOVNE RAZSTAVE V NEW YORKU SE UDELEŽI TUDI JUGOSLAVIJA

Kakor je že objavljeno, se vrši prihodnje leto v Newyorku svetovna razstava, kjer razstavlja tudi naša država. Razstava je zamišljena tako, da se bo prikazala Jugoslavija kot celota, ne pa tako kakor si je marsikdo zamišljal deljeno po pokrajinah. Navzlic temu bodo lahko prišli posamezni deli države prav lepo do izraza, ker bo v 40 oddelkih dovolj prilike za sodelovanje. Predvsem bo to v velikem oddelku za turizem, kjer se bo lahko prikazalo v slikah vso lepoto naše ožje domovine. Izbira naj se tudi slike iz onih krajev, ki so dali največ izseljencev, predvsem iz Bele krajine, da pokažemo tudi našim izseljencem njihove najljubše kraje. Lepih slik in prizorov je dovolj na razpolago. Za folkloro bo poskrbel etnografski muzej iz Ljubljane, kar nam daje popolno jamstvo, da bo izbran najboljši material. Tako bodo tudi v etnografskem oziru prikazane vse tipične zanimivosti naše Slovenije z narodnimi nošami vred. Prav tako bodo tudi naši domači obrti dobro predstavili javnosti dostojno naša ročna dela in celo vrsto domačih spominkov. Informacije glede prodaje in transporta teh izdelkov daje Državni osrednji zavod za ženski obrt v Ljubljani.

OTVORITEV KIRURGIČNEGA PAVILJONA V NIŠU

Velik kirurški paviljon je bil nedavno zgrajen v bolnišnici v Nišu. Stavba, ki je moderno opremljena, je veljala dvanajst milijonov dinarjev. Paviljon ima dve nadstropji. V notranjščini sta dve veliki in dve manjši operacijski dvorani, dva rentgenska oddelka in večje število bolniških sob, v katerih je po največ šest postelj. Dne 8. jan. je bila svečana otvoritev tega paviljona pri čemer sta bila navzoča tudi dva ministra, in sicer minister za narodno zdravje Dragiša Cvetkovič in pravosodni minister Milan Simonovič.

AKADEMSKI DOM BODO ZGRADILI

Nov velik akademski dom namerava jo zgraditi beogradski študentje. Začeli so z nabiralno akcijo, ki naj vrže toliko denarja, da bo postavljena surova zgradba. Nekatere podporne organizacije so jim obljubile svojo izdatno podporo, v prvi vrsti pa občina, ki jim je podarila stavbno parcelo. V domu bi imelo stanovanje več sto revnejših dijakov. Poleg stanovanj bi bila v novem domu nastavljena tudi akademska menza, ki sicer posluje v drugem prostoru. Do sedaj obstoja v Beogradu dijaški dom kralja Aleksandra, vendar pa še zdavnaj ne zadostuje več za tisoče rednih akademikov, ki študirajo na beograjski univerzi.

NOVA ODREDBA O PRAVNIH FAKULTETAH

Uredbo o pravnih fakultetah v Ljubljani, Zagrebu in Subotici je izdal te dni prosvetni minister. Uredba določa nov način polaganja izpitov, ki bo za vse štiri fakultete enak. Doslej so imele vse univerze svoje postopke, ki so imeli izvor v navadah univerz, katere so služile jugoslovanskim univerzam pri ustanavljanju za vzgled. Poslej je izpitni postopek v vsej državi enak. Uredba tudi opravlja dosedanji način polaganja doktorskih izpitov. Poslej bo moral vsak jurist napisati znanstveno razpravo, ki jo mora odobriti fakultetni svet, šele nato bo polagal ustmeni izpit. Nove uredbe bodo veljale za vse slušatelje, ki se bodo vpisali po uveljavljanju te nove uredbe.

DARILO KNEZA PAVLA MUZEJU

Knez namestnik Pavle je 3. januarja poslal muzeju, ki ga je on ustanovil, novo dragoceno darilo, namreč dragoceno sliko znamenitega francoskega umetnika Leona L'Hermitea. Slika je izdelana v pastelnih barvah in kaže prizor iz kmečkega življenja. Izvira iz najbolj plodne dobe velikega umetnika, čigar dela so spravljena v mnogih svetovnih muzejih, med drugim v Parizu in v Newyorku in Bostonu. Po zaslugi tega plemenitega daru kneza namestnika, je francoski oddelek muzeja kneza Pavla obogatel za novo delo neminljive vrednosti.

FOTOGRAFIJA
"LA MODERNA"
Edina in najbolj poznana fotografija v slovenski koloniji
Sporočam slovenski naselbini, da bom ob priliki 25 letnice moje fotografske obrti, vse preuredil ter razstavil moje delo, kjer se bo lahko vsak prepričal o mojih neprekosljivih izdelkih.
VELIK POPUST PRI FOTOGRAFIRANJU
Ne pozabite
FOTO "LA MODERNA"
S. SASLAVSKY
Av. SAN MARTIN 2579
Telefon: 59-0522 - Bs. Aires

AKO HOČETE BITI ZDRAVLJENI OD ODGOVORNEGA ZDRAVNIKA
zatecite se k
Dr. A. GODEL
AKUTNE, KRONIČNE BOLEZNI IN NJIH KOMPLIKACIJE, ZDRAVLJENJE PO FRANCOSKIH IN NEMŠKIH NAČINIH
KRVNE IN KOŽNE BOLEZNI
ZA SLOVENCE PRVI PREGLED BREZPLAČNO
Ženske bolezni, bolezni maternice, jajčnika, prostate in neredno perilo. — Specijalisti za pljučne, srčne, živčne in reumatične bolezni
ŽARKI X — DIATERMIA — ANALIZE
Sprejema se od 9 do 12 in od 15 do 21 ure.
GOVORI SE SLOVENSKO
CALLE CANGALLO 1542

PRVOVRSTNA
Restavracija, Bar in Pivnica
RIVERA 1999 vogal DORREGO
U. T. 54 - 7461
Zračni prostori za društva, bankete in svatbe z rezerviranimi prostori za družine
Kegljišče in krogljišče
Vsakovrstne jedi ob vsaki uri
Za društva dvorana brezplačno
Priporoča se lastnik
ANTON DEKLEVA

KROJAČNICA
"PRI ZVEZDI"

Vam nudi najboljše angleško blago (SUPERLAN)
Izdelujem moške in ženske obleke. — V zalogi imam za 1938/39 leto tudi vsakovrstnega pomladanskega in poletnega blaga: za moške $ 55.—
za ženske $ 45.—
Za obilen obisk se priporača rojakom in rojakinjam
STANISLAV MAURIČ
DONATO ALVAREZ 2059
pol kvadre od Av. San Martin — Bs. Aires

DR. KOROŠEC V ATENAH

Dr. Korošca, ministra na razpoloženju, ki je v Atenah prebil božične praznike in pričakoval novo leto, je 3. januarja sprejela v posebno avdijenco velika kneginja Helena, mati Nj. Vis. kneginje Olge. Dr. Korošec je ostal v avdienci dalje časa. Dr. Korošec porablja svoj obisk v Atenah, da si v spremstvu poslanika Lazarevića ogleda znamenitosti mesta in njegove okolice.

ZNAMENITO HRVAŠKO STOLNICO BODO ZOPET PRENOVILI

Zagrebško stolnico bodo letos temeljito prenovili in prečistili. Stolnica je ponos hrvaške metropole in najvišja stavba v mestu sploh. Zaradi svojega lepega gotskega sloga je še posebno zanimiva, saj je bila zgrajena že v 13. stoletju. Pred 58 leti je bila hudo poškodovana zaradi potresa. Doslej je bila prenovljena že šestkrat. Ko se je uprava odločila za temeljito prenovitev, se je oglasil neki strokovnjak iz Milana, ki vodi tam prenovitvena dela milanske stolnice, ter ponudil brezplačno svoje praktične nasvete. Stroški bodo znašali 15 milijonov dinarjev.

KMETIJSKI PRIDELKI V DRINSKI BANOVINI

Najmanjše cene za kmetijske pridelke zahteva kmetijska zbornica za drinsko banovino, ki je nedavno zaključila svoje zasedanje. Privilegirana izvozniška družba ki bo v kratkem imela konferenco o vrednosti in količini letošnje žetve, naj stanje pretehta in potem določi najnižjo ceno, pod katero se poljedelski proizvodi ne bodo smeli prodajati. Obenem je zbornica sklenila, da bo pobirala za kritje svojih proračunskih stroškov 4% doklado za zemljiški davek.

BEOGRAJSKI POLICAJI ZA MESTNE REVEŽE

Posebno nabiralno akcijo za mestne reveže so priredili na pravoslavni božič beograjski policaji in vsi višji in nižji uradniki policijske uprave. Vsak policaj je dobil svoj nabiralnik in pobiral od svojih prijateljev in pešcev na cestah prispevke. Vsega skupaj je bilo na poslu okrog 500 policijskih uslužbencev. Nabrani denar je potem občina ločeno od "zimske pomoči" podelila svojim občinskim revežem.

CEMENTNE TOVARNE USTAVILE OBRAT

Cementne tovarne v okolici Splita so ustavile obrate in poslale na cesto okrog 1000 delavcev. Tovarne utemeljujejo ta sklep s pomanjkanjem naročil. Vse zaloge so polne, ter ima vsaka tovarna povprečno po 3000 vagonov cementa na zalogi. Iz svetovnih trgov, kamor je šel dalmatinski cement, je jugoslovansko blago iztisnila tuja konkurenca.

ZA POVZDIGO IZVOZA SADJA IZ JUGOSLAVIJE

Izvoz suhega in svežega sadja vseh vrst hočejo doseči naše državne in zasebne organizacije za izvoz v tujino. Zadnja leta se je izvoz sadja iz naše države precej povečal, vendar je šlo sveže sadje v promet le ob biratvi, kasneje pa le suho. Pokazalo pa se je, da bi sadjerejci zaslužili mnogo več, če bi mogli tudi v dneh okrog božiča pošiljati v tuje države sveža jabolka, sveže slive in sveže grozdje. Nekaterim krajem je bilo pomagano s tem, da je država dala denarne podpore za zgraditev večjih prostorov za čuvanje svežega sadja do zime doslej z izjemo nekaterih slovenskih krajev nikjer ni. Razumljivo je, da so bile cene sadja na jesen nizke, ker je sadjerejec hitel s prodajo, da bi se izognil rizika in gnitja svojega pridelka. Prav zato pa je sedaj osredotočena pozornost vseh merodajnih činiteljev v to, da se sadjerejci posvete hranjenju sadja v svežem stanju v zimske mesece, ker prav takrat je na mnogih evropskih trgih največje povpraševanje po svežem sadju in sicer za mnogo višje cene kakor na jesen.

Kraljica Marija obhajala svoj štirideseti rojstni dan

Med svojimi najdražjimi je obhaja 9. januarja naša vzvišena kraljica Marija svoj štirideseti rojstni dan. Kot mlada romunska princesa je prišla k nam. Ni nas še poznala, ob strani svojega visokega soproga, blagega pokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, pa nas je spoznala v dno duše in nas vzljubila. Težke ure je morala prestati, kelih grenkosti je morala izpiti do dna, ko so ji v Marseilleu zločinci ubili ljubljenega moža. Bolečino je prenesla z vzvišenim dostojanstvom. Vsa se je iz svoje globoke žalosti zatekla edinemu, kar ji je bilo še ostalo: skrbi za svoje tri sinove kraljeviče in skrbi za naš narod. Pod njenim modrim vodstvom dorašča naš mladi kralj Peter II., ki bo že kmalu prevzel v roke krmile naše velike, ponosne države. Njeno usmiljenja polno srce in njene dobre

roke lajšajo bedo siromakom, sence hudega odstirajo s terpečega naroda. Vsem nam velja njena ljubezen vsem nam je najboljša mati. Slovenski narod pa ji še posebej pošilja svoje iskrene čestitke, saj tako pogosto prihaja med nas s svojimi kraljevskimi sinovi. Veliko dni je prebila med nami, naš narod jo je spoznal od blizu in jo vzljubil. Z vdano ljubeznijo se je oklepa, najboljšo mater in najmodrejšo gleda v njej ter si želi ob njenem rojstnem dnevu, da bi mu jo milostljivi Bog ohranil še dolgo, dolgo vrsto let, da bi bil deležen njene ljubezni in njene plemenite dobrote!

Ob priliki rojstnega dne Nj. Vel. kraljice Marije je ban dravske banovine dr. Marko Natlačen maršalatu dvora poslal brzojavno čestitko sledeče vsebine: "Prosim, da izvolite predložiti Nj. Vel. kraljici Mariji ob rojstnem dnevu iskrene čestitke vsega prebivalstva dravske banovine in moje ter na Najvišjem mestu tolmačite izraze neomajne zvestobe Nj. Vel. kralju in domovini, obenem z najboljšimi željami za srečo in napredek visokega kraljevskega doma". Prav tako pa je došlo nešteto častitk iz drugih delov države.

HRVAŠKE OBČINE SO MORALE POVRNITI ŠKODO

Nekatere hrvaške občine so že morale povrniti škodo, ki so jo svojim političnim nasprotnikom povzročili člani Mačkove "Hrvatske zaštite". Kakor je znano, je vlada pred kakimi tremi meseci izdala posebno uredbo, po kateri odgovarja občina, za vso škodo, ki bi jo iz političnih nagibov občani povzročili političnemu nasprotniku. Uredba pa dalje določa, da si lahko občina preskrbi nadomestilo za svoje stroške, če doseže, kdo so bili povzročitelji storjene škode. Večina takih primerov se je dogodilo na Hrvaškem. Tako se je zgodilo v Sisku, da je morala občina povrniti škodo nekemu članu JRZ, ki so mu mačkovci razbili hišo. Drug tak primer pa je škoda, ki jo je utrpel znani industrijalec iz Siska, kateremu so politični nasprotniki razbili avtomobil. Občina je morala plačati din 20.000, nakar je vložil odškodninsko tožbo proti povzročiteljem škode.

ZAGREB HOČE KRAJŠO ZVEZO S PLITVIČKIMI JEZERI

Za skoro polovico krajšo zvezo s Plitviškimi jezeri se bori Zagreb. Nedavno so začeli trasirati novo železniško progo od Karlovca proti Slunju, ki se bo nadaljevala potem do Bihača. 1. aprila bo razpisana že licitacija za prvi del imenovane proge. Zagrebčani pa bi radi, da bi se od te proge odcepila še posebna železnica, ki bi stekla do Plitvic. Zagreb bi tako dobil mnogo krajšo zvezo s Plitvicami, ki so najbolj obiskan in najlepši predel na Hrvaškem.

DELO NARODNE SKUPŠČINE PO VOLITVAH

Vsakogar zanima najbolj vprašanje, kaj bo sedaj po volitvah. V tem oziru je precej jasno povedal francosko pisani list "Echo de Belgrade" ki izhaja v Beogradu. Poročal je: Najprej bo vlada skupščini predložila državni proračun, ki se zanj najbolj mudi, ker mora do 1. aprila biti uzakonjen. Med tem bo moral biti najprej pretresen od finančnega odbora skupščine, nakar ga bo obravnaval plenum narodne skupščine. Nato pride pred senat, kjer ga bo najprej obravnaval finančni odbor senata, nato pa še plenum. Ko je vse to narejeno, se proračun potrdi od namestništva, nakar se razglasi v Službenih novinah. To vse mora biti do 1. aprila storjeno. Kakor poroča gori omenjeni list, pride za proračunnom na vrsto vprašanje novih samouprav, kolikor jih je mogoče izvesti brez revizije ustave.

IMENOVANJE NOVIH RAVNATELJEV IN NADZORNIKOV

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani je dobil novo ravnateljstvo in novo nadzorstvo. Tudi bolniška blagajna Trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani je dobila novo ravnateljstvo pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu.

Zborovanje kmetijske zbornice

Kmetijska zbornica v Ljubljani je zasedala dva dni, in sicer dne 4. in 5 januarja ter je napravila mnogo važnih sklepov za naš kmečki stan. Glede izboljšanja našega šolstva je med drugim sklenjeno, naj bi se v učiteljišča sprejemali v prvi vrsti otroci kmečkih staršev, ki bi mogli bolj razumeti potrebe našega kmečkega človeka. Nadalje je Kmetijska zbornica izrekla zahtevo, naj se postava o ljudskih šolah spremeni ter naj bi v prihodnje pri šoli imele več besede krajevne samouprave. Ko se bo novi ljudskošolski zakon delal, naj se k sodelovanju pritegne tudi Kmetijska zbornica. V šolah naj se pouk o kmetijstvu potroji in se tudi na učiteljiščih uči. — Dalje je zbornica zahtevala, naj se takoj ustanovi na Slovenskem kmetijska srednja šola ter več kmetijskih nižjih šol. Tudi kmetijske in gospodinjske šole naj se preurede v sporazumu s Kmetijsko zbornico. Dalje je Kmetijska zbornica sprožila važno vprašanje glede kmetijske zemlje. Od banske uprave je zahtevala, naj takoj sestavi odbor strokovnjakov, ki bodo s pomočjo kmetijskih zastopnikov začeli študirati kakovost zemlje, da se bo vedelo, kaj naj se na posameznih zemljiščih prideluje. Doslej to vprašanje pri nas ni prav nič obdelano, pa je močno potrebno, če hočemo naše kmetijstvo dvigniti. Važno vprašanje so melijoracije. Na Slovenskem je le polovica zemlje take, da je sposobna za kmetijstvo, pa še te je četrtina zamočvirjena. To naj odpravijo melioracije. Izračunano je, da bi to veljalo 300 milijonov. Napravi naj se načrt za 20 let, nakar naj se v tem času to izpelje. Prav tako je Kmetijska zbornica obravnavala vprašanje gnojišč. Vsa izraba gnoja in pa zdravje v naših vaseh zahteva, da se čim prej omogoči, da bodo gnojišča vseh slovenskih kmetij vzorno urejena, S tem v zvezi je tudi zahteva, naj se cement, ki ga kmet potrebuje v te namene, poceni. — Važna je zahteva Kmetijske zbornice, naj se uvede kmečko zavarovanje za starost in onemoglost. Ker pa bi bilo nemogoče izdati tako postavo, ki bi bila enako primerna za kmečke potrebe po vsej državi, je Kmetijska zbornica zahtevala, naj bi država izdala le okvirni zakon, nakar bi potem banovina lahko izdala postavo, ki bi bila primerna za našega kmeta. — Za okrajne kmetijske odbore zahteva Kmetijska zbornica pravico, da bi lahko postavljali redne letne proračune, katere bi odobravala banska uprava. Dohodki bi se potem stekali i zdavčnih sredstev. Tako bi kmetijski odbori lahko mnogo storili za kmeta, med tem ko jim je sedaj nemogoče. — Kmetijska zbornica je zahtevala še, naj se olajšajo pogoji za lesno trgovino ter da se oblast čim prej loti vprašanja vojvoda v Beli Krajini. Na koncu je Kmetijska zbornica zahtevala, naj se njeno mnenje obvezno zasliši pri vseh postavah, ki prihajajo za kmeta v poštev. Vsaka postava mora, preden je predložena poslancem, biti predložena Kmetijski zbornici.

ŠAHOVSKI TURNIR V HASTINGSU

Na mednarodnem šahovskem turnirju v Hastingsu je zmagal Szabo s 7 in pol točkami. Na drugem mestu je dr. Euwe s 6 in pol točke, na tretjem in četrtem mestu pa Landau in Pirc s 6 točkami. Millner in Klein imata po 4 in pol točke, Golombek 4, Thomas 2 in pol, Taylor 2 in Sergeant 1 in pol točke.

NOVO OKRAJNO SODIŠČE V BOSNI

V mestecu Odžaku v Bosanski Posavini bo v kratkem ustanovljeno novo okrajno sodišče. Doslej so morali hoditi tamkajšnji prebivalci na sodišče v Bosanski Šabac, ki pa je zelo oddaljen.

IZ KONFINACIJE SE JE VRNIL

Pred kratkim se je vrnil iz konfinacije gospod Branko Satler z Tolmina.

ŠOLSKE KUHINJE V SAVSKI BANOVINI

240 šolskih kuhinj je ustanovil Rdeči križ v savski banovini. Največ šolskih kuhinj je v Hrvatskem Zagorju, v Liki in na Primorju. Banska uprava v Zagrebu je za šolske kuhinje prispevala 500.000 dinarjev. V omenjenih 340 šolskih kuhinjah se prehranjuje okrog 14.000 otrok.

DR. ALBIN BELAR UMRL

Na novega leta dan je umrl na svojem posestvu v Polomu pri Kočevju prof. dr. Albin Belar. Belar je zaslovel po znanstvenem svetu po svojih potresnih opazovanjih, za katere je v Gorjah pri Bledu uredil posebno potresno opazovalnico. Pokopali so ga v Ljubljani.

SMRTNA KOSA

9. januarja je umrl v Ljubljani kamnoseški mojster in podjetnik Alojzij Vodnik. Lani je še v polni moči praznoval 70-letnico rojstva začetek leta pa ga je napadla zahrbtna pljučnica, kateri je podlegel. Vodnik je že pred 30 leti postal markantna osebnost v našem domačem podjetništvu ter je sodeloval pri Ljubljanski kreditni banki, Združenih papirnicah in drugih gospodarskih podjetjih. Znan je bil kot velik mecen slovenske umetnosti ter velik podpornik Narodne galerije. V zasebnem življenju skromen je prav posebno podpiral karitativne ustanove, njegova dela pa so zaslovela daleč čez meje naše ožje domovine.

ZAŠČITA PRODAJALCEV STROJEV

Posebno uredbo za zaščito prodajalcev motornih vozil, poljedelskih in industrijskih strojev pripravlja naša vlada. Če se hoče pospešiti motorizacija je treba zaščititi prodajalca takih strojev, da ne bo oškodovan zaradi nepoštenih odjemalcev, ki so vzeli stroj na obroke, pa so ga potem zastavili, nakar je bil prodajalec proti brezvestnemu kupcu brez vsake pravne pomoči. Načrt nove uredbe določa poseben register prodanih strojev vseh vrst pri okrajnih sodiščih. Prodajalec in kupec bosta morala dati kupno pogodbo registrirati pri okrajnem sodišču, v čigar okolišu živi prodajalec, in na sodišču, na čigar področju čivi kupec. Sodišča bodo vsako prodajo in vsak stroj registrirala v posebne sezname, ki bodo javni, torej vsakomur na razpolago. Na ta način brezvestni kupec ne bo mogel neovirano razpolagati s kupljenim avtomobilom ali strojem ali pa ga pod roko prodajati. Če bi se kupec ne držal predpisanih rokov za plačevanje obrokov, ima prodajalec pravico zahtevati od sodišča, da izvrši prisilno prodajo stroja ali avtomobila. Izkupiček od take prodaje se razdeli tako, da dobi prodajalec znesek, ki ga še terja, morebitni ostanek pa ostane kopcu.

NAROČNIKI!

Slovenskemu listu najlepše voščite praznike in srečno Novo leto, če točno poravnate naročnino in mu pridobite novih naročnikov!

KROJAČNICA MOZETIČ

Če si nameravaš kupiti novo obleko, pridi in oglej si vzorce in blago v moji krojačnici, za kar Ti gotovo ne bo žal, kajti imam vsakovrstnega blaga najnovejše mode. Blago trpežno in prvovrstno, delo pa po najnižji ceni. — Poleg tega imam v zalogi tudi srajce, klobuke ter sploh vse moške potrebščine po cenah kot jih ne dobiš nikjer drugje. — Pridi in prepričaj se sam!

OSORIO 5025 (Paternal) — Buenos Aires

Veliki zavod "RAMOS MEJIA"

Venereas

ANALIZE urina brezplačno. Analize krvi. Popolno moderno zdravljenje.
SIFILIS v vseh oblikah. Popolno zdravljenje na podlagi krvne analize (914)
KOŽA: Kronični izpahi, mozoljčki. Izpadanje las. Ultravioletni žarki.
ZLATO ŽILO: zdravimo brez brez operacije in bolečin.
SPOLNA ŠIBKOST: Hitra regeneracija po prof. Cicarelliju.
ŽIVČNE BOLEZNI: Nevrastenija, izguba spomina in šibkost.
REVMATIZEM: kila, nadua, gota. Šibkost srca, zdravimo po modernem nemškem načinu.
PLJUČA: Kašelj, šibka pljuča.
ŽELODEC: upadel, razširjeni, kisline, težka prebava, bruanje, rane.
ČREVA: colitis, razširjenje, kronična zapeka.
GRLO, NOS, UŠESA, vnetje, polipi: brez operacije in bolečin.
POPOLNO OZDRAVLJENJE $ 30.—
PLAČEVANJE PO $ 5.— NA TEDEN
Naš zavod s svojimi modernimi napravami in z izvrstnimi SPECIJALISTI je edini te vrste v Argentini. — Lečenje zajamčeno. — Ugodno tedensko in mesečno plačevanje. OD 9—12 OB NEDELJAH OD 8—12

Rivadavia 3070
PLAZA ONCE

KLINIKA ZA VSE BOLEZNI

RAZPOLAGA Z 10 SPECIALIZIRANIMI ZDRAVNIKI ZA VSE BOLEZNI

Za venerične bolezni, spolne bolezni, bolezni krvi, splošno slabost, razpolaga klinika s posebnim konzultorijem, kateri se nahaja pod vodstvom poznanega specialista za navedene bolezni. Imamo zdravnike specialiste za bolezni na pljučah, obisk, jetrah, želodcu, živčevju itd.

Rayos X, Analisis

Zdravniski pregled za vsakovrstne bolezni $ 3.—
Ordniramo: od 9—12 i 15—21. V nedeljah in praznikih od 9—12.
GOVORI SE SLOVENSKI SUIPACHA 28

Židje v Sarajevu

Sarajevo, v decembru.

Svetovni dogodki zadnjih mesecev, zlasti dogodki, ki se posredno ali neposredno tičejo Židov, so odjeknili občutno tudi v Sarajevu. Tu živi 12.000 do 15.000 Židov, ki s strahom in skrbjo opazujejo dogodke po svetu in čakajo... Občutek, da niso varni nikjer, da so danes še pri nas doma, a ne vedo, kaj bo z njimi jutri, ta občutek zadnje čase mnogim od njih ne da spati. Morda je baš posledica tega dejstva, da so se začeli v zadnjem času tudi mali in neznatni med njimi zanimati za politiko.

V Sarajevu imamo dve vrsti Židov: one, ki so prišli v Bosno s severa, ali Aškenaze, in pa one, ki so prišli pred kakimi 500 leti iz Španije na Balkan in ki jim je turška vlada dovolila, da se naselijo v sedanji Bosni, kjer so takoj vzeli skoraj vso trgovino v svoje roke. To so Sefardi, ki so še zadržali svoj španjolski jezik, ki pa se sedaj mnogo razlikuje od pravega španskega jezika, ker se ni razvijal, temveč je ostal v teku stoletij popolnoma enak. Izraze, ki temu jeziku manjkajo, si izposojujejo iz srbohrvaščine, pa imate včasih priliko slišati prav zanimivo latovščino. Do najnovejše dobe so ti Židje živeli patriarhalno, bavili so se s trgovino in obrtjo, sicer pa so bili strogo ločeni od pripadnikov drugih ver. Celo Aškendi in Sefardi se niso mešali med seboj. Je namreč tudi med njimi neka mala razlika, ali bolj v obrednem jeziku kakor a v obredih samih. Zdaj je ta stroga ločenost ponehala in Židje obeh vrst se nemoteno može in ženijo med seboj. Stari se še strogo drže svojih navad in verskih predpisov: jedo samo "košer" t. j. ritualno, samo ono meso, ki ga zakolje poseben mesar, navadno je to posebej določeni rabin, na predpisan način. On mora namreč živali prerezati grlo z enim samim zamahom, čim potegne dvakrat, meso ni več "košer" in se sme prodajati samo nežidom. Meso se pred uporabo nasoli ter mora stati v soli najmanj dve uri, da "izvleče vso kri". Svinjina je seveda prepovedana v kakršnikoli obliki. To je Mojzesova prepoved, ki je bila za tedanje čase gotovo umestna. Danes, do imamo predpisan živinozdravniški pregled živine in mesa, je gotovo zastarela in neumestna. Za stare Židе pa je še vedno strogo zabranjeni "hadzir" (nečisto), dočim se mladina smeje in prav rada je tudi hadzir.

Kako zelo je ta predsodek ukoreninjen med starejšim rodom, kaže naslednji primer: poznam starejšo gospo, ki so ji nekoč "podvalili" čevabčiče i svinjine. Najprej jih ni mogla prehvaliti, ko pa je pozneje izvedela, zakaj so bili tako zelo dobri, ji je nenadoma postalo slabo, sam bog jo je kaznoval, ker je jedla hadzir.

Židje tudi ne smejo mešati mesnih in mlečnih jedi. Celo posoda, v kateri se kuha in iz katere se jé, kakor tudi jedilni pribor je strogo ločen. Ta prepoved povzroča sladkosnedežem često hude izkušnjave, ali prekršitev ni tako zelo težak greh. Vendar stari ljudje ne bi po mesni jedi pokusili najmanj šest ur ničesar mlečnega, pa če bi se zgodilo ne vem kaj. In potem je še posebna posoda za "Pesah" (Veliko noč). Vsaka hiša, ki količkaj zmore, jo ima. Če pa te posode nima, potem mora gospodinja za Pesah, to je onih 8 dni, ko v židovski hiši ne sme biti ne drobtinice kruha in ko se obrne vsak predal in pomete, vso posodo dobro prekuhati v sodi, da je dovolj čista za praznične jedi. Te dni jedo samo nekvašen kruh in pa rumene (iz jajc, olja in moke) ter bele "macas". Beli so neke vrste jako tanki oblati, ki se zdrobe in uporabljajo namesto moke, ki je te dni tudi ne sme biti v židovski hiši. Macas so iz posebne moke, zmlete iz pšenice, ki jo je še na polju blagoslovil rabin v ta namen.

Za stare Židе velja še vedno pravilo, da brade ne smejo briti, temveč jo samo ostrižejo. Glavna skrb starih Židinj pa je, da srečno pomože hčere in oženijo sinove. "Človeku ni dobro samemu biti", to je zanje še vedno velika in važna resnica in "hiša brez moške glave" sploh ni hiša, saj žene brez moža še moliti ne smejo. Pa tudi mrliča ne morejo pokopati, če se ne zbere najmanj 10 pogrebcev, seveda moških. Žene sploh ne gredo za pogrebom.

Tako stari. Mladi so že povsem drugi. Drže se starih predpisov in navad še doma, zaradi staršev. Izven hiše jedo vse, tudi "hadzir". Redki so med mladino, ki bi ne jedli vsega. Sploh so se, zlasti poslovno in v športu, povsem izenačili z drugimi, od nas se ločijo edino po tem da znajo bolje računati in bolj štediti ter mnogo bolje obrniti vsak dinar. Enega pa se drže: redki so zakoni med Židi in drugoverci tudi danes.

Posameznik med njimi zna biti simpatičen, vsi so v glavnem pozorni in obzirni. Če pa jih je več skupaj, utegnejo biti jako težki: glasni in hrupni se dobro zabavajo šele takrat, kadar vse odmeva. Moti nas zlasti ona njihova varčnost, ki pomeni za nas že dobro porcijo skoposti. To, kako znajo računati in ravnati z denarjem, često naravnost preseneča. Vedno mislijo samo na svojo korist. Res pa je, da se znajdejo v življenju, kakor nihče drugi. Navadno precej nadarjeni, okretni, marljivi in stremuški imajo mnogo lastnosti, ki tudi nam ne bi škodile. Skromni so, dasi si privoščijo marsikako udobnost in kar je glavno: ne sramujejo se nobenega dela, seveda če le mogoče lahkega. Predvsem so trgovci, obrtniki in zadnje čase zavzemajo vedno bolj razne svobodne inteligenčne poklice. Lotijo pa se tudi posla, ki bi ga ne prevzel nihče drug: čez teden kriče po ulicah: "Staaaare stvaari, staare stvariii!" umazani, s svežnjem stare obleke na hrbtu ali starimi škrpeti preko rame, v roki star lestenec ali košaro starih steklenic, — v soboto popoldne pa, ko je njihov praznik, se lepo oblečejo, nataknejo prstane s pravimi briljanti (zelo ljubijo nakit) in nihče bi v dobro oblečenem meščanu ne spoznal kričača z ulice. So pač rojeni trgovci. Morda je njihova usoda v teku stoletij še bolj poostrila in razvila njihove iz pradavnine prirojene sposobnosti, v katerih jim je le malokdo od nas kos. V Sarajevu je, kolikor se da ugotoviti, najmanj 70% vsega kapitala v židovskih rokah. Znana je anekdota, kako sta se Srb in Hrvat prepirala, čigavo je Sarajevo, pa ju je Žid, ki je slučajno slišal prepir, poslal v zemljiško knjigo gledat... Je sicer tudi precej revščine med njimi, ali nobenih beračev. So namreč zelo povezani med seboj. Njihova društva, tudi človekoljubna, zlasti ženska, so vzor pridnosti, delavnosti in požrtvovalnosti. Njihova varčnost pa gre tako daleč, da nosijo na grobove svojih umrlih — kamenčke namesto cvetja. Je pa na drugi strani tudi res, da bi sarajevsko gledališče, kina, prireditelji koncertov in podobno bridko občutili, če bi v Sarajevu ne bilo Židov.

Njihova mladina postaja vedno bolj borbena. Posebno ona, ki se druži v "Kenu", omladinski organizaciji, ki vzgaja mlade cioniste. Tu se poleg hebrejščine in tjih jezikov uče zlasti narodne zgodovine. In iz vrst te omladine izhajajo novi, često fanatični borci za cionizem. Tako počasi raste nov rod, ki mu ime "Žid" ni več znak verske pripadnosti, temveč vsak dan bolj narodnostni znak. Zato zanje tudi zastareli verski predpisi niso več tako važni, oni postajajo nacionalno zavedni Židje. Mladi cionisti gredo najprej na "hašaro", neke vrste delovni tabor, ki traja najmanj leto dni. Tu morajo pod najtršimi pogoji opravljati vse posle, zlasti poljedelske in obrtniške. To je zanje preizkušnja in samo oni, ki jo dobro prestane, sme potem v "obljubljeno deželo" — Palestino, na težko kolonizatorsko delo. Seveda, če dobi za to potrebni certifikat. Kaj pa jih čaka v novi domovini, lahko čitamo vsak dan v listih.

Dom likovne umetnosti kralja Petra I. v Zagrebu

Italijanska afriška naseljevalna politika

Stremljenje po gospodarski osamosvojitvi temelji zmeraj na obsežnem prostoru za življenjske pogoje. Zato je odprla Italija svojemu narodu pota v kolonije. Nobeno golo naključje ni, da je istega dne, ko je bila raglašena Mussolinijeva politika, zapustilo 20.000 italijanskih kmetov svojo italijansko domovino, da se naselijo v Libiji, kjer jim je vlada pripravila hiše in pa zemljišča. Dne 1. novembra je odplulo brodovje devetih ladij s severnoitalijanskimi kmeti in družinami iz pristanišča v Genovi in se je prihodnji dan združilo z nadaljnjimi šestimi ladjami, v katerih so bili naseljenci iz južne Italije, da se odpeljejo v novo libijsko domovino. Sam Mussolini je na vrhu Gaete pozdravljal to svojsko brodovje. Pomen tega posebnega, po državi organiziranega izseljevanja na debelo, je razviden že iz tega, **da se je v dobi od 1911** do 1938, torej v 27 letih naselilo vsega skupaj 120.000 Italijanov trajno v Libiji in je bilo med njimi 15.000 **kmetov. Zdaj pa je le po pol letnih** pripravah odrinilo v Afriko 1800 kmečkih družin z več ko 20.000 osebami kar na mah v afriško kolonijo in bodo njene severne pokrajine takoj tudi upravno spremenjene v italijanske province. Novi naseljenski kraji so deloma na severu Kirenajke, deloma pa na tripolitanski obali med Tripolisom in Misurato.

Dne 23. aprila 1938 je sklenil italijanski ministrski svet, da bo država izdala 500 milijonov lir za naselitev omenjenih pokrajin. Guverner Libije, maršal Italo Balbo, se je koj lotil izvedbe tega načrta. Postavili so osem vasi za priseljence: v vsaki vasi je cerkev, županski urad, šola, bolnišnica, pošta itd. Teh osem vasi obsega 1800 modernih kmečkih hiš za prav toliko kmečkih družin. Vasi imajo tudi izborne ceste, vodnjake, vodovod in kanale. Vsaka kmečka hiša ima kuhinjo in tri preprosto opremljene sobe. Mimo tega je še peč za peko, dalje skedenj, hlev za konje in govedo, svinjak in vodnjak. V kuhinji bo dobila vsaka družina že zalogo moke, riža, testenin, krompirja, olja in kisa. V hlevu jo že čakajo domače živali s krmo vred, v skednju stojita plug in brana in drugo potrebno poljedelsko orodje. K vsaki hiši spada zemljišče, ki je večje ali manjše, kakršna so pač tla, ali manj ali bolj rodovitna. V krajih, kjer imajo na leto malo dežja, dobijo naseljenci do 50 hektarov zemlje tam, kjer večkrat dežuje, pa po 30 hektarov; kjer so pa tla izredno rodovitna, pa le 10 hektarov. Kmetje bodo posejali in posadili, kakršna je pač zemlja, ali žito, ali krmo, ali ječmen; oljnata in mandeljnova drevesa, ali vinsko trto, sadno drevje ali zgodnjo zelenjavo. Vse naseljensko ozemlje je že pripravljeno za saditev. V prvih petih letih bodo veljali kot najemniki "a mezzadria", polovični najemniki, kar pomeni, da bo pridelek razdelje na dva enaka dela: en del ostane kmetu, drugi del pa dobi organizacija, ki je pripravila te vasi. Naseljenci bodo mogli stroške in denar za uporabljeni kapital odplačevali v obrokih, tako da bo vse plačano v 25 do 30 letih, in takrat postanejo lastniki hiše in dodeljene zemlje. V prvih letih bodo kmetje brezplačno prejemali navodila in tehnične pripomočke od posebnih državnih organov v času slabih letin pa dobijo denarno pomoč.

Za prihodnja leto so že določena navodila za nadaljnje naseljevanje italijanskih kmetov v Libiji. Afriške pokrajine naj čimprej nudijo dovolj življenjskih prilik odvišnemu italijanskemu prebivalstvu. Politični namen te naseljevalne poltike pa je predvsem ta, da se Italija s svojim ljudstvom razširi in utrdi na tako imenovanem afriškem ozemlju — "Quarta Sponda" —, to je med Tunisom in Egiptom.

Razen v te zgoraj omenjene kraje, se ljudje trumoma selijo tudi v Abesinijo, med katerimi je tudi precej naših rojakov.

Dvoumno

"Ko sem te vzela, si mi obljubil, da boš z malim zadovoljen. A sedaj nisi z ničemer zadovoljen." — "No, torej!"

POSLUŽUJTE SE PODJETIJ, KI OGLASUJEJO V NAŠEM LISTU!

ZALOGA DOBREGA VINA

Franc Kurinčič

— Ne pozabi GARAY 3910 —

telefon 61-5384

BUENOS AIRES

KADAR IŠČETE SLUŽBE

obrnite se na rojakinjo

Berto Cernič

DORREGO 1583 — Gs. Aires

U. T. 54 - 3588

Obiščite

KROJAČNICO

LEOPOLD UŠAJ

ZA POMLAD

vam nudim najmodernejšega blaga iz angleških tovarn.

Cene nizke, zato obiščite me in se boste prepričali.

GARMENDIA 4947

La Paternal — Buenos Aires

KROJAČNICA "GORICA"

Hočete biti dobro in elegantno oblečeni

Pridite v krojačnico "Gorico", kjer boste vedno dobro postreženi.

FRANC LEBAN

Ul. WARNES 2191

(Nasproti postaje Paternal.)

slovenska tovarna mozaika

Velika izbera granitnega, apnenčevega in večbarvnega mozaika. Specialno izdelovanje granitnih stopnic ter vseh v to stroko spadajočih del

Albert Gregorič

J. Pedro Varela 5233

U. T. 50 - 5383

Villa Devoto Buenos Aires

zasebno J. P. Varela 5130

CON FRIO, CON CALOR

B E B A

QUILMES ¡LO MEJOR!

Pozor Rojaki!

Naznanjam, da sem spet odprl dobro znano gostilno

"PRI ŽIVCU"

kjer boste postreženi z dobrim vinom, pristnim pivom in vedno svežo domačo hrano. Prostori pripravni tudi za svatbe.

Rojakom se priporoča lastnik EMIL ŽIVEC

Osorio 5085 — La Paternal

Trgovina čevljev BELTRAM

Vam nudi na izbiro najbolj modernih čevljev in raznovrstnega obuvala; sportnih čevljev, poletnih copat ter šolskih potrebščin.

Se priporoča ALBERT BELTRAM

DONATO ALVAREZ 2288 vogal CUCHA-CUCHA

PATERNAL

Tudi onstran Mure je slovenska zemlja....

Za svojo narodno dolžnost sem si štel, da spoznam vso slovensko zemljo.

Zato sem jo prehodil po dolgem in počez po Kranjskem in Štajerskem. Šel sem na Kum in na Sveto Jero, na Stol, Grintavec, na Triglav in na Kepo, da bi si še od zgoraj ogledal lepo Koroško tudi iz višine. — Potoval sem po Krasu, Vipavskem, po Tolminskem in Istri. Poromal na Sveto rogoro in na Svete Višarje, da sem videl tudi kos Rezije...

Ostala je še samo Slovenska krajina.

Spominjal sem se Bajlovcev in Jeričev, ki so bili moji šolski tovariši, dobri fantje, ki smo jih kar objeli, ko so prišli med nas Kranjce tam od daljne Mure...

Vedno sem želel, da moram tudi v Prekmurje, pa četudi samo za pol ure, da bom videl tudi tisti košček slovenske zemlje. ki nam je bil kakor zgubljeni sin... ki je bil tisoč let zgubljen, pa je bil spet najden...

Skozi Slovenske gorice sem krenil. Gori od Jeruzalema, ki mogočno kraljuje čez vinorodne gorice so mi iskale oči tja naprej. V nedogled se širi ravnina na vzhod, na severu pa rastejo tam daleč nekje ponižna gorička brda...

Vstopil sem v vlak, ki teče iz Maribora ravno v Mursko Soboto. Tam onstran Ormoža že se poslovi od Drave in zavije na levo. Kar nitro slišiš, da kliče Ivanjkovce in še malo, že je za tabo tudi Ljutomer in za tabo so Slovenske gorice, pred tabo pa spet širno polje. Le malo postane vlak na razhodišču železne ceste, kakor da se hoče še enkrat odločiti, ali naj gre na levo v Radence in naprej v nemško Radgono, ali pa naj se spusti kar naravnost po novi progi čez zeleno Muro v Slovensko krajino.

Sredi polja sem se poslovil od železnega konja. Gori na levo se skriva med drevjem slavni Veržaj, tam ob strani pa tiho kraljuje ponosna zgradba salezijanskega zavoda. Tja me je vodila prva pot, da obiščem prijatelja iz Bele krajine, Metličana Jožeta Simčiča, ki je kot 22 letni fant stopil v oni zavod, da bi postal duhovnik.

Zelo je bil vesel Simčič mojega nepričakovanega obiska.

In popoldne? Ali uganeš Jože kam bi rad?

V Veržej, brez dvoma, je bil takoj na jasnem Jože.

To se razume, da ne bi hotel mimo tega mesta, ki je doživelo hunske, oberske in turške čase in kjer je živel Štefan Ropoša, ki je bil strah roparskim Krucem. Saj zgodovina tega kraja je dolga in pisana.

Toda še naprej me žene!

Torej na Muro. Saj prav takoj za Veržejem je njena struga.

In še naprej bi rad. Tudi čez Muro bi hotel, da tudi na Prekmursko do vsaj stopim, ker že ne bom imel časa, da se zadržim kaj več.

Tiho je sanjala Mura med vrbami. Ponižna — skromna.

Kje pa je reka, sem iskal. Vse na široko so zelenele vrbe, daleč tam nekje je bilo videti skozi vrbje ogrodje mosta, s katerim so pred nekaj leti zvezali Prekmurje z materinsko Slovenijo.

Tiho je sanjala zastajajoča voda med vrbami, a tam dalje je njena pesem postajala že bolj slišna.

Da, tedaj sem spoznal. Mura je še neukročena sila narave. Sedaj tiho in pokojno hiti po tej strugi, ki blesti pred menoj, pred nekaj leti pa je brzela kdo ve kje tam dalje ali pa že za mojim hrbtom. Potuhnjena voda je, ki so jo Nemci pošiljali, da je delila Slavine sinove na dvoje in so enim stopali za vrat Nemci, drugim pa Ogri. In kadar so poskusili zgraditi most, pridrvela je Mura in pomedla delo človeških rok. In ko je njen naliv oddrvel naprej, je bila njena struga kdo ve kje v stran od njene prejšnje poti.

Zato je skozi stoletja moral biti le brodnik, ki je vezal oba bregova. Kaj je bilo rajni Avstriji mar zveze med Slovensko krajino in slovenskim Štajerjem! Še manj pa so si želeli tega Ogri, ki so strogo prepovedovali slovenskemu tisku vstop v Prekmurje.

Visoko nad reko se pne ogrodje mostu, ki nosi vlak v Slovensko krajino in previdno pušča na levi in desni dovolj prehodov med svojimi nasipi, da more zdivjana reka najti prosto pot, kadar divja v velikih nalivih, ki se razlije kot morje in vali s seboj s korenino izruvane jegnjedi in mline, ki jih je utrgala gori nekje.

Mirno je žuborela zelena Mura pod mostom. Tam onstran vode pa se je pokojno širila prekmurska planjava, tista dežela, ki je dala prostrana polja davnim prednikom sedanjega rodu, panonskim Slovencem, ki so že pred davnim tisočletjem zastavili svoje drevo, svoj plug, da so si pridelali kruha.

Prostrana je bila nekoč v sivi davnini ta domovina panonskih Slovencev, vse tja v ogersko nižino je segala in tam ob Blatnem jezeru je imela svoje središče, kjer sta našla odprto misijonsko polje naša apostola na dvoru kneza Koclja v Blatogradu ob Blatnem jezeru, kateremu niti danes Ogri še niso mogli vzeti slovenskega vonja, ker ga imenujejo "Balaton".

Tamkaj sta zastavila svoje delo brata Ciril in Metod. Nemilo je tekla zgodovina čez našo zemljo; od nekdaj prostrane slovenske Panonije je ostal le še mal del in to je tale deželica — Slovenska krajina, na kateri je slovevenski človek kljuboval vsem krutostim časa in je doživel, da je stekla železna cesta čez Muro in ga zvezala z materjo Slovenijo in Jugoslavijo.

*

7 let je tega, ko sem stopal čez Muro. Rad bi stopal dalje. Tjakaj med prekmurskimi brezami, tja do ponižnih prekmurskih domov, nabranih okrog bele cerkvice... Saj jo podoba prav taka, kot jo dajo slovenske vasi povsod. Ostal je človeku prav isti obraz kot ga nosimo ostali Slovenci, le beseda njegova je hodila samosvojo pot, ker so bili zabranjeni vsi kulturni stiki s Slovenijo. Toda kljub vsemu je ostal Prekmurec Slovenec in celo trd Slovenec, kar so tudi jasno povedali onega leta, ko se jih je zbralo 20.000 da so vsemu svetu na glas povedali, da niso ne Ogri, da niso ne "Toti", pa tudi ne Hrvati, temveč Slovenci in srečni s svojimi sorojaki v skupni domovini Jugoslaviji.

*

Tamkaj skromno čaka železniška postajica Dokležovje. Toda že je piskal vlak semkaj od M. Sobote in mi ni več pustil časa, da bi užival lepoto Slovenske krajine, zakaj treba je bilo domov.

*

Letos mine že 20 let, odkar Mura ne loči več Prekmurja, marveč ga druži s Slovenijo in zato danes nočejo več "Prekmurja", marveč danes je postala "Slovenska krajina", da že s svojim imenom celemu svetu priča, čigava je ona sveta zemlja, kamor s toliko ljubeznijo hitijo želje in sanje tistih, ki jih je življenje zaneslo v daljni tuji svet.

Mehka, pesniška je duša naših bratov, ki jim je zibel tekla onstran Mure, zato razumemo njihovo željo, da na čim lepši način proslave zgodovinski dogodek, ko so doživeli dan svoje narodne svobode s svojimi brati Soslovenci.

12. februarja popoldne bodo slavili dvajsetletnico onih velikih dni in gotovo ni zavednega Slovenca, kateri se tisti dan nebi vzdignil, da pohiti — ne čez Muro, pač pa čez Riachuelo, tja na Avellanedo, kjer se bo z vso svečanostjo vršila proslava dvajsetletnice Slovenskega Prekmurja.

Tisočlet so čakali, niso postali malodušni. Pa bo mati Slovenija čakala še, in tudi dočakala bo, da se bodo podrli plotovi in premostili prepadi, ki so nas raztrgali na boleče kose in se združili vsi Slovenci "pod streho hiše ene".

Hladnik Janez

CERKVENI VESTNIK

29. jan. Maša na Paternalu za Simona Melinc. Molitve na Paternalu.

5. febr. Nova Maša na Paternalu. Popoldne ob 4.30 molitve tudi na Paternalu.

12. febr. Ponovitev nove maše na Avellanedi.

*

Nova maša je velik dogodek. Saj je bil doma dan nepopisnega veselja za vso okolico, kadar je doživela to srečo, da je stopil prvič pred oltar eden izmed sovaščanov; mlad fant, ki se je dal Bogu, da bo živel za zveličanje duš. Odrekel se je svetni ljubezni po kateri drugi ustvarjajo lastne družine, zato da bi bilo njegovo srce celo dano skrbi, kako gojiti družino božjih otrok v pripravi na srečno večnost...

Mlaji so stali, zvonovi so peli, množice so vrvele, vsi so želeli biti deležni novomašnikovega blagoslova in njegove molitve, vsi dobiti vsaj podobico za spomin.

Tukaj ne moremo tako slovesno praznovati tega velikega dogodka, a vseeno naj bo ta dan, dan duhovnega veselja za vse Slovence, ko stopa pred oltar naš sobrat: Vladimir Zmet, ki je končal svoje bogoslovne študije v Cordobi.

S slovesnostjo samo so združeni tudi stroški. Upam, da boste rade volje doprinesli vsi dobri rojaki svoj mal prispevek, s katerim bomo mogli darovati novomašniku tudi kak lep spomin.

Spored svečanosti:

Ob 10 uri slovesen uhod s pozdravom novomašniku.

Pevci zapojo: "Novi mašnik bodi pozdravljen".

Nato podeli Novomašnik svoj blagoslov.

Sledi govor, ki ga bo imel g. Doktorič.

Nato bo "ofer", kakor je vedno v navadi ob taki priliki. Vsak položi svoj prispevek, poljubi relikvije in dobi spominsko podobico. Skozi zakristijo bodo stopali verniki na dvorišče in nato spet nazaj v cerkev pri glavnem vhodu.

Po maši se vrši obed. Če bi kdo dobrohotno mogel prispevati kaj s kakim namiznim darom, bodisi z jedjo, pijačo ali s cvetjem, naj prinese kar v šolo in izroči sestram (Paz Soldán 4924).

Tudi popoldanska pobožnost se bo vršila ta dan z veliko svečanostjo, da bodo tudi tisti deležni svečanosti, katerim ni mogoče priti dopoldne.

Hladnik Janez

VLADIMIR ZMET, NOVOMAŠNIK

Vladimir Zmet, letošnji naš novomašnik je bil rojen l. 11. julija 1911 v Spodnji Šiški pri Ljubljani. Oče njegov je bil Josip Zmet, doma iz Vitovelj na Vipavskem, mati Apolonija Turk pa je bila doma iz Logatca. Očeta je vzela vojska. Ostal je v Romuniji. Mati živi sedaj v Subotici v Vojvodini. Novomašnik ima šest

bratov in sester, ki so večinoma mlajši od njega. Prvo mladost so preživeli v Kranju, kjer je Vladimir študiral do 4 gimnazije. Nato je stopil k Salezijancem.

V Ameriko je prišel leta 1928. Letos je dokončal svoje šole in bo Slovencem botovo v veliko veselje redki dogodek, da smo doživeli v takc daljni deželi lepo slovesnost nove maše, katero nam bo zapel 5. februarja na Paternalu (Av. del Campo 1653) ob 10 uri. 12. febr. bo pa ponovitev te lepe slovesnosti na Avellanedi, Manuel Estevez 630.

ZGODOVINSKI ROMAN

Caričin ljubljenec

Nadaljevanje 124

— Jaz? — vpraša mladenič.

Ta mladi poročnik je bil Nemec, ki je prišel s svojimi starši v Rusijo še kot deček. Njegov oče je bil znamenit učenjak, slaven geograf, ki ga je carica Katarina poklicala v Rusijo.

Tako je njegov sin Arnold prišel v kadetsko šolo, ker pa ga je carica protežirala, se mu je kmalu posrečilo stopiti v gardo, kamor so imeli dostop samo sinovi ruskih plemiških rodbin

Čeprav je Arnold že dolgo živel v družbi, ki je že davno izgubila čut za pravico, v družbi, ki ni razlikovala, kaj je dobro in kaj slabo, vendar ni pozabil svoje dobre vzgoje.

Ko mu je grof Gregor Orlov, njegov admiral, povedal za kaj gre, se mu je kri v žilah skoraj ustavila Katarinine tekmovalke ni poznal, čeprav jo je smatral za sleparko. Vendar se mu je smilila. Žal mu je bilo deklice, katero bodo tako ostudno prevarali.

Ko mu je grof Orlov povedal, da ga je izbral, da bo igral eno glavnih ulog, v tej lopovski komediji, mu je postalo tesno pri srcu in mlad poročnik je ponovil svoje vprašanje:

— Mene ste izbrali?

— Da, moj dragi poročink. Kajneda, vi ste Nemec? Slišal sem, da znajo Nemci deklicam izvrstno zmešati glave. Pravijo, da so strokovnjaki v tej stvari. — Vidite, moje načelo je, da je treba žensko s silo dobiti v svoje pesti. Zgrabiti jo je treba in stisniti k sebi in — moja je Angleži kupujejo žene z denarjem. — Francozi si jih pridobivajo s svojo vljudnostjo. — Šved si jo zna pridobiti s svojo melanholijo. Španjolec s svojo ognjevitostjo, Italijan s svojo ljubosumnostjo, Turek pa si jo da kar enostavno prenesti v svoj harem

— Vaša narav bo svojila vsako deklico! Zato boste vi moj najboljši glasnik! Zakaj ste pa pordečili? Saj ste vendar poročnik!

Arnold vstane in se molče prikloni.

Kaj naj bi storil?

Arnold je bil admiralov adjutant. Moral ga je ubogati. Pred seboj je imel še lepo in odlično karijero in in ni smel storiti ničesar, s čemer bi zapravil naklonjenost mogočnega grofa Orlova.

Hotel je oditi, grof pa ga je pridržal.

— Dragi poročnik, ostanite samo še trenutek, — reče grof Gregor Orlov in se nasmehne. — Dobro bi bilo, če bi zvedeli kaj podrobnega o oni mladi grofici Pineberg, radi katere prebdi naša carica marsikatero noč. Srečen slučaj nam je pripeljal naproti s truplom doževega sina tudi oba živa Benečana.

— Na krovu se nahajata gondoliere in njegova ljubica, neka lepa, rdečelasa žena, ki je morda vredna, da bi se človek z njo malo pozabaval. — Kaj mislite o njej?

— Visokost, nikdar nisem videl še lepše žene, — odvrne mladi poročnik in pordeči.

— Njen obraz je prekrasen in pravkar premišljam, kje sem ta obraz že videl. — Najbrž je bilo v Rusiji — Toda ne! Mlada Benečanka je podobna ruski dami. Nemogoče! — Ali pa se je deklica že osvestila?

— Še ne, visokost! Zdravnik si pravkar prizadeva, da bi ji pomagal. Zdravnik pravi, da ni nobene nevarnosti, da pa je pretrpela hud živčni napad!

— To pa prav rad verjamem! — odvrne grof Orlov. — Gondoliere jo je nosil več kakor pol ure na svojem hrbtu sredi ogromnih valov.

— Kaj pa gondoliere? — vpraša Gregor Orlov po kratkem molku.

— Njemu je dobro. Okrepčal se je z jedjo in s pijačo, obleke pa ni hotel sprejeti. Zdi se mi, da je zelo ponosen na svojo benečansko nošo.

— Poklicali ga bomo. Ta gondoliere pozna prav gotovo razmere v Benetkah. Zdi se mi, da pozna celo mesto. — Vprašali ga bomo, če pozna grofico Pineberg.

Grof Orlov pozvoni.

Ko je mornar vstopil, mu je Orlov zapovedal naj pripelje gondolierja.

Čez nekaj trenutkov je stal Gianettino pred obema častnikoma, katerih pozlačene uiforme niso prav nič delovale nanj. Smelo je motril oba častnika, kakor da bi jima hotel reči:

— Kaj sta vidva napram meni? Jaz sem svoboden — vidva pa sta sluge, sužnja, ki nosita lakajsko uniformo svoje carice!

Kako se imenujete? — vpraša Orlov.

— Gianettino, signor!

— Gianettino? Najbrž pa imaš še kakšno drugo ime!

— Ne, signor! Imenujem se Gianettino, če me pa v Benetkah drugače imenujejo, mi pravijo "lepi Gianettino!"

— Kaj pa voje rodbinsko ime?

— Ni vsakdo tako srečen, da bi bil član rodbine. Jaz sem samo poznal samo svojo mater in sestro. Oče je še pravočasno pobegnil. Tudi moj oče je bil eden izmed tistih, ki nosijo pozlačene uniforme kakor tudi vi!

— Prijatelj, vi ste pa precej predrzni!

— Benečan sem, signor!

— Ali ste vsi takšni v tej republiki?

— Vsi — če gre za to, da je treba braniti svobodo!

— Prijatelj, slabo bi se vam godilo, če bi tako govorili v naši carevini. Pri nas nimajo podložni nobene besede!

— Zato pa sem jaz svoboden Benečan! Pri nas nimamo podložnih! Sicer pa, kakšen izraz je prav za prav to? Kdo je komu podložen? Kdo je vaš narod dal pod oblast carici? — je ponosno odvrnil Gianettino. — Mi smo svobodni meščani in pojem besede podložen, nam je neznan.

— Pustimo to! Nisem vas radi tega poklical, prijatelj, — reče Orlov, ko je videl, da je naletel na čisto drugačnega človeka, kakršni so vsi tisti, ki so bili navajeni ruskega gospodstva. Komu ste zadnje čase služili?

— Doževemu sinu Francescu Armidoru!

— Ah, onemu, ki leži sedaj mrtev na krovu?

— Da.

— Tedaj poznate prav gotovo beneško odlično družbo, kajneda?

— Poznam odličnjake, to se pravi tiste, ki nosijo bogata oblačila in tiste, ki hodijo v cunjah. Poznam lopove, ki nosijo bogate obleke, poznam pa tudi poštene in plemenite ljudi, ki so oblečeni v ponošene in raztrgane obleke. Poznam vse Benetke, signor!

— Gianettino, vi veste, da smo vas rešili strašne smrti v morskih valovih. Brez naše pomoči bi bili gotovo utonili. Upam, da se boste izkazali hvaležnega!

— Samo po sebi umevno, signor. Ali naj bi krmaril, dokler ne bo ladja prispela v naše pristanišče? Opazil sem namreč, da se vaš krmar ne razume kdo ve kako na svoj posel, — če bo tako nadaljeval, bo brez dvoma nasedel in udaril z ladjo ob skale, ki se imenujejo "vražji otoki".

— Tudi pri tem bi nam lahko pomagali, toda pozneje. Sedaj mi pa povejte, ali bi si hoteli zaslužiti nekaj zlatnikov?

— Signor, ne sovražim denarja, vendar pa name prav nič ne deluje. Denar ima vrednost za tistega, ki bi si rad kaj kupil. Meni pa izredno ugaja tudi suhi kruh, jem marone, kadar pa sem žejen, se spravim nad sočne pomaranče. Da, če bi si hotel z denarjem kupiti ljubezen! — Toda vidite, signor, tega mi ni treba! — Tudi brez denarja sem dobil najlepšo ženo Evrope!

— Ah, to je najbrž ona mlada, rdečelasa deklica, ki smo jo rešili iz valov? — vpraša grof Orlov.

— Da, signor, ona je moja, — moja!

Njegove oči so se tako čudno svetile — da sta se oba častnika nehote umaknila korak nazaj.

Ha, ta mladenič je bil pravcati demon!

— Pustite to, — nadaljuje grof Gregor Orlov, ki si ni mogel raztolmačiti neprijaznega obnašanja tega mladega beneškega gondolierja.

— Ne bova govorila o vaši ljubici, temveč o ženi, ki nas zanima! O njeni lepoti so mi že mnogo pripovedovali! — To, kar bova govorila sedaj, bo ostalo med nama, seveda?

— Signor, gondoliere zna molčati! — odvrne Gianettino. — Če bi hotel počenčati vse, kar sem že slišal, ko sem vozil odlične ljudi na morje, bi lahko napisal debelo knjigo. Gianettino pa ni podlež!

— Dobro torej! — Vi boste molčali! — Povejte mi, ali poznate v Benetkah neko grofico Pineberg?

Gianettino je stal pred grofom Or-

SLOVENSKI LIST

List izdajata: "SLOVENSKI DOM" in KONSORCIJ

PO DOMAČEM KRAJU SE NAM TOŽI

Francek, ki je pred dvemi leti prišel z mamico v Argentino, se je zadnje dni držal prav žalostno, da je začelo mamico skrbeti ter ga je od strani opazovala kaj mu je. Posedal je po samotnih prostorih in upiral misli nekam daleč, daleč. V skrbeh se mu je približala mamica in ga je vprašala; kaj se mu je pripetilo.

Francek najprej ni hotel nič povedati, ker se je bal, da bi užalil svojo dobro mamico. A ker je le silila vanj, ji je razodel svojo žalost tako-le: "Ko smo bili še doma in nam je tata pisal iz Argentine, kar ti je vsakokrat privabilo solze, meni pa veliko veselje, ker mi je tata poslal pozdrave, si mi vedno pravila v kako lepi deželi je naš tata. Se spominjaš kako si mi rekla; še malo potrpi, pa bomo kmalu odšli iz tega golega Krasa v lepo rodovitno Argentino. Tam so lepi kraji in burja ne piše tako mučno kot pri nas. Kolikokrat se spomnim Tvojih besedi, mamica, a čim delj gledam v to zemljo, bolj čudna se mi zdi. Tukaj vidim samo tlakovane ceste, ki so era priča, da bi tudi tukaj rasla drevesa drugi podobne. Včasih kak park, ki če bi jih vsadili. Drugega pa res ni. Ko smo se zadnjič peljali nekoliko iz mesta smo pa videli ožgano polje, na katerem se je sprehajalo par krav. Veter pa vzdigoval oblake prahu.

Oh, mama, kolikokrat se spomnim našega golega Krasa. On mi je prirastel na srce in on mi dela sedaj žalostne dneve, še posebno pa od tistega dne, ko nam je Bog vzel ljubega očeta in sem slišal, da si rekla, da se ne bomo nikdar več vrnili. Z našega ljubega Krasa sem videl krasno Jadransko morje, ko sem se ozrl nazaj po krasne Julijske Alpe. Očak Čaven mi je bil najbližji in se mi je zdel kot najboljši prijatelj. Na zapadu Furlanska nižina, kjer je svoječasno divjala svetovna vojna. Na vzhodu Jugoslavija, od katere so se tako radi razgovarjali naši sosedje. Vse to mama mi prihaja vsak dan pred oči in pa prijatelji, katere sem pustil doma. Oh, kako jim zavidam, da lahko uživajo to krasoto, dočim sem jaz zaprt med velemestne stene. Ko smo ob nedeljah šli k maši na bližnji griček, smo videli še dalje, prav do Triglava in Snežnika. Tukaj je pa nedelja za nedeljo, pa niti cerkve ne vidim, kaj šele gore in prekrasne borove gozdove. Vse to mama boli in zame mladega dečka, ki imam komaj 14 let, mislim, da ni mladosti, brez tistih dragih mladostnih prijateljev".

Mama je poslušala Franceta z vso skrbjo. Pred njo se je ta krasna slika, katero je Francek z občutkom opisoval, z vso svojo krasno resničnostjo razgrnila. Tudi ona je občutila, da ji nekaj manjka. Posebno pa odkar ji je ljubljeni mož in oče Francetov umrl. Ugibala je kaj je temu vzrok, a ni nikdar prišla k pravi rešitvi. Sedaj se ji pa zdi, da ji je Francek odprl stran, na kateri vidi natančno, kaj jimanjka. Doma so sorodniki, sosedje prijatelji. Doma je hladna senca, v kateri je zažarela njena prva ljubezen iz katere se je rodil Francek, ki je sedaj njeno največje veselje na svetu. Videti še enkrat prekrasne stezice, po katerih je vsa blažena hodila z rajnim. Vse bi še enkrat doživela, samo stopiti treba na staro poznano stezo. Prav ima Francek, tam je naš dom. Nazaj, nazaj, kamor smo pustili naša mlada leta. Nazaj, da se umiri srce.

"Prav imaš France" je spregovorila mamica, ko dobimo denar ali ga zaslužimo, se bo omtakoj odpravili domov!"

Francu je nekoliko odleglo, ko je slišal mamine besede, postal je nekam bolj vesel. Drugi dan so ga pa začele moriti misli kje dobiti toliko denarja. Mama zasluži le toliko kolikor potrebujeta za hrano in stanovanje. Ostati bo treba torej v tujini in samo z žalostnim srcem misliti na drago domovino. Oh, kako kruta je izseljenčeva usoda.

X.

Mladinski kotiček

Anton Aškerc:

ČUJ, VETER PIŠE RAZDIVJAN....

Čuj, veter piše razdivjan...
črez tuje zemlje cvetno plan...
To ni vihár, ni piš vetróv —
to glas nemirnih je duhóv
Pradedov to glasovi so,
pradedov to duhovi so...
Vzdihujejo in jočejo,
črez dol in goro stočejo:
"Kjerkoli sonce sije tod,
naš nékdaj je prebival rod.
Premehki pač mi bili smo,
da zemljo mu pustili smo...
Tedaj pa je nasilnik naš
pod jarem vpognil tilnik naš..."

*

To pesem je zložil pesnik Anton Ašekre okrog leta 1890. da na ta način nekako opravači tedanji rod, kateri se je dobro začel zavedati suženjstva pod avstrijskimi Nemci. To ga je močno bolelo, zato je bil med prvimi borci za slovensko neodvisnost. Ker je preveč ljubil svoj narod, je moral mnogo pretrpeti tudi od lastnih bratov. Vendar ni v borbi obupal. Nekoliko let pozneje, okoli 1896. je bil narodni pokret že tako močan, da je Aškerc stopil v javnost z naslednjo, jako značilno pesnitvijo, katero starejši rod dobro pozna. Ker pa je tudi sedaj aktualna jo prinašamo našim malčkom, da jo ohranijo v svojih srcih, premišljujoč, kako so se naši dedje in pradedje borili za svobodo svojega naroda. Žalibog, da je še velik del Slovencev pod tujčevo peto. Zato je potrebno, da se novi rod vzgoji v novem duhu, kateri naj bo vedno pripravljen žrtvovati se za narodno stvar, tako kot so se žrtvovali naši predniki.

X.

Naš veliki pesnik in pisatelj Ivan Cankar je rekel o svobodi tako-le:

Svoboda je prosta kraljica,
Njen dom ni v hudobnih strastéh,
V tiranstvu ne, ne v farizejstvu —
Njen dom je pri srečnih ljudéh.

Kdor skrival pod plaščem svobóde
Je svoje nevredne strasti,
Ta v žalostni tesni temnici,
naj pravo svobodo časti.

MI VSTAJAMO!

Mi vstajamo In — vas je strah?
Pokáj takó hrumite!
Slovana se bojite?
Teži Vam dušo huda vest?
In vest vam stiska jezno pest?
Bojite se — osvete
od množice neštete?

Mi vstajamo! Ni ljubo vam?
Mi vstajamo gotovo
v življenje svetlo, novo.
Nič več ni drag nam spanja mrak,
na delo vodi nas korak:
noč temna je za nami,
svobode svit nas drami.

Mi vstajamo... Poslednji čas!
Mi nočemo umreti,
mi hočemo živeti!
Iz svojih vstajamo moči,
če tudi smo pozní, mladí;
Kaj uk je zgodovine?
Bodočnost je — mladine.

Mi vstajamo, mi vstajamo!
Če še takó hrumite,
če še tako kričite!
Po kaj tako jezite se?
Nas morda res bojite se? —
Napredek in prosveta
to naša bo osveta!

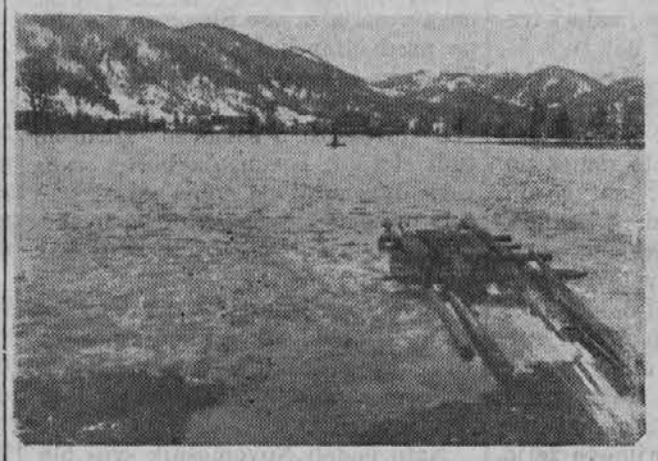

Poplava v provinci Cordobi

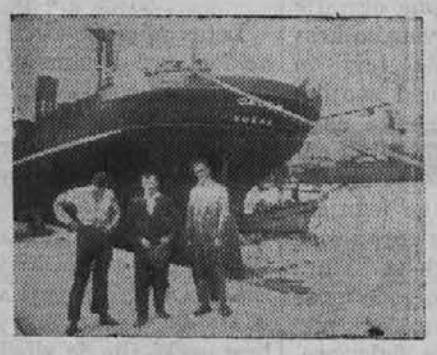

Jugoslovanski parnik "Galeb"

Umetniško steklarstvo na Češyoslovaškem

lovim.— Zaprl je oči. Če bi ne bil tega storil, bi bil Orlov opazil čuden plamen v njih.

Rusi so torej prišli radi nje — radi one grofice, ki je bila še vedno onesveščena? — Prišli so radi te žene, za katero bi Gianettino brez pomisleka žrtvoval svoje življenje? —

— Sedaj moram biti pameten, — pomisli Gianettino. — Sklenil je, da ne bo niti z eno besedico izdal grofice Pineberg in da bo deklico na krovu izdajal za svojo zaročenko.

— Torej, prijatelj, — ponovi grof Gregor Orlov, — ali poznate grofico Pineberg?

—Kdo vendar ne pozna grofice? — reče Gianettino. — Grofica je odlična dama; v Benetkah živi v palači Trientino! Ima svoje lastne konje in kočijo! Zanjo nima zlato nič večje vrednosti, kakor svinec v mojih rokah, kadar pa se smehlja, leže ob njenih nogah najodličnejši kavalirji!

— Ali je zares tako lepa?

— Zelo lepa je! — vzklikne Gianettino. — Tako je lepa — kako naj bi vam povedal, — kakor moja nevesta, to pa ne pomeni malo, če primerja gondoliere svojo ljubljeno s katero drugo ženo!

Grof Orlov se nasmehne. Ta predrzni mladenič mu je ugajal. Orlov ni maral ljudi, ki so bili ponižni. Ljubil je tiste, ki so odkritosrčno govorili.

— Grofica stanuje torej v palači Trientino? — Ali prireja tudi svečanosti?

— Zelo pogosto, signor! Mnogokrat se zbere pri njej napodličnejša družba. Vsi kavalirji iz Benetk, Genove, Rima, Florence, Milana, Turina, Bologne in iz mnogih drugih mest prihajajo, da prisostvujejo njenim prekrasnim večerom. Francoski in angleški odposlanik sta njena najboljša prijatelja!

— Grofica je torej zelo bogata, mar ne?

— Lepotica ima vedno toliko, kolikor si želi sama imeti!

— Vi torej mislite, da sprejema darove od moških?

— Za vraga! Kdo je to rekel? — vzklikne Gianettino, stisne pesti in jih dvigne ter se sovražno postavi pred Orlova.

— Kdo si drzne žaliti grofico Pineberg? Kdo bi jo rad oblatil, omadeževal njeno čast?

— Nikomur bi ne svetoval, da bi žalil grofico! Ta lepotica ima v Benetkah mnogo prijateljev, ki bi vsako žalitev maščevali v krvjo! Signor opozarjam vas na to! Pri nas je še vedno v navadi krvava osveta. Kdor razžali mojega prijatelja, ga bom jaz ubil, kdor pa razžali mene, bo kaznovan od mojih tovarišev! Taka je ta stvar! Radi tega je ostal pri nas že marsikateri tujec. Kupil si je majhno hišico — na beneškem pokopališču!

— Vem! Vi ste ognjevit narod! — reče Gregor Orlov. — Vi vidite vsako stvar v čisto drugačni luči kakor drugi ljudje!

Orlov je spoznal, da od mladega gondolierja ne bo zvedel tistega, kar bi tako rad zvedel.

Orlov je vzel iz žepa svojo listnico in izročil Benečanu nekaj zlatnikov. Gianettino je sprejel denar in se priklonil.

Grof pa mu je sedaj rekel:

— Gianettino, ali je bila gondola, ki se je danes potopila, vaša last?

— Ne, signor, gondola je bila last Francesca Armidora, doževega sina.

— Ali pa imaš tudi ti svojo gondolo?

— Imam jo, signor! Moja gondola je ena izmed najlepših v Benetkah!

— Tedaj me boš prevažal, ko se bom mudil v Benetkah! Dobro te bom plačal, ker potrebujem zanesljivega in spretnega človeka.

V očeh črnolasega mladeniča se je nekaj zasvetilo.

— Signor admiral, hvala vam za vašo ponudbo, — reče Gianettino in se priklone, — Sprejmem jo!

— Če pa hočeš, — nadaljuje grof Gregor Orlov, — vzameš lahko včasih tudi svojo lepo nevesto s seboj Ona ti bo lahko pomagala pri veslanju.

— Vprašal jo bom, signor.

Orlov je dal znamenje, avdijenca je bila končana. Gianettino se prikloni in odide. Ko so se vrata za njim zaprla, je grof Orlov rekel svojemu adjutantu:

Če so vsi Benečani podobni temu mladeniču, tedaj bo naše delo še posebno otežkočeno! Zdi se mi, da je caričina tekmovalka v Benetkah zelo priljubljena. Kdo ve, če nima za seboj cele stranke, ki jo bo varovala in branila!

— Toda to ji ne bo prav nič pomagalo. Sleparka mora biti moja, zvezano in okovano jo moram odpeljati v Rusijo, čeprav bi moral uničiti tudi vse Benetke.

— — — — — — — — — — — —

Čez tri ure je strašen vihar ponehal, nad mestom pa, ki so ga imenovali kraljico morja, je zopet zasijalo solnce in pokazalo se je modro nebo.

Tedaj so naenkrat zagrmeli topovski streli iz ruskih ladij in pozdravljali mesto. V pristanišču se je zbrala ogromna množica ljudi, ki so radovedno opazovali tujce.

Vsi so se čudili, da so tako nepričakovano priplule ruske ladje, ki niso javile svojega prihoda. Benečani so bili prepričani, da je majhna ruska flota prišla v Benetke samo radi tega, ker jo je zalotil vihar.

Tedaj se je množica naenkrat vznemirila. Poleg velike ruske zastave, ki je plapolala na jamboru, se je nahjala tudi zastava žalosti, izobesili so črno zastavo.

Na krovu se je moral nahajati mrtvec, človek, ki je bil v življenju važna oseba.

Barka republike se je približala admiralski ladji, da bi uredila vse formalnosti in pregledala potnike, ko pa se je čez pol ure vrnila, je množica opazila na obrazih uradnikov, da prinašajo tužno vest.

Ko pa je ladja pristala ob obali, je množica zagledala neko telo, ki je bilo pokrito s škrlatnim plaščem.

— Francesco — Francesco Armidore je mrtev, — dožev sin je utonil — Rusi so ga potegnili iz morja! — je šlo od ust do ust.

Čez kake pol ure je pristala ob obali druga ladja, v kateri se je nahajal grof Orlov, njegov adjutant Arnold Kristenek in nekaj častnikov. Z njim sta prišla tudi Gianettino in Klarisa.

Grofici Pineberg se je že zdavnaj vrnila zavest. Sedaj je sedela v ladji in si zakrila obraz s pajčolanom. Gianettino je sedel poleg nje in jo motril z ljubosumnim pogledom.

Gianettinu je bila hvaležna, da ni na ladji povedal njenega pravega imena. Strah jo je postalo, ko je videla, da se nahaja na ruski ladji.

Klarisa sicer ni vedela, da so bili njeni načrti in namere že znane njeni smrtni sovražnici carici Katarini, vendar pa je morala biti zelo previdna posebno v občevanju z Rusi. Klarisa ni smela stopiti na ruska tla. krov ruske vojne ladje pa je bila že Rusija.

Grof Gregor Orlov se sploh ni več zmenil za mlado deklico, katero je smatral za gondolierjevo ljubico. Neprenehoma je premišljeval o svoji nalogi, katero bi bil moral v Benetkah izvršiti. Predvsem je hotel obiskati doža in mu izreči sožalje radi izgube, ki ga je zadela in mu javiti, kako je njegov sin umrl.

Orlov si je hotel pridobiti doževo naklonjenost, kajti vedel je, da bo poglavarja republike brez dvoma potreboval.

Barka je pristala pri lesenih stopnicah. Grof Orlov in njegov adjutant sta izstopila, da bi odšla v doževo palačo, Gianettino pa je odnesel svojo ljubljeno na obalo.

Gianettino ji je zašepetal nekaj besedi, Klarisa je prikimala, potem pa se ji je Benečan tako ponižno in globoko priklonil, kakor da bi ji bil samo ubogi gondoliere in ničesar več.

Klarisa je hitro odšla v palačo Trientino.

Grof Orlov in njegov adjutant sta povpraševala, kako bi prispela v doževo palačo. Ko sta peš hodila po mestnih ulicah, sta občudovala prekrasne zgradbe. Tedaj pa je Orlov opazil, da ju neki moški neprestano zalezuje.

— Saj to je naš gondoliere! — reče Kristenek.

— Čemu hiti ta človek za nama kakor pes? — vpraša grof Gregor Orlov. — Ej, Gianettino kaj pomeni to, čemu lazíš neprenehoma za nama?

— Signor, nečesa sem se spomnil, — reče Gianettino in se pretkano nasmehne ter pozdravi grofa in njegovega adjutanta.

— Česa ste se spomnili? — Govorite!

Vaša ekscelenca se zanima za grofico Klariso Pineberg, kajneda?

— Da, saj sem vam že enkrat povedal!

— Vi bi se radi seznanili z njo? Orlov je pritrdil.

— Za to ste imeli sedaj najboljšo priliko!

(Nadaljuje prihodnjič)